

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Robert Pavlů

Incidenční spory v insolvenční

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Miroslav Sedláček, LL.M., Ph.D.

Katedra: Katedra občanského práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 27. listopadu 2023

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 159 832 znaků včetně mezer.

[Vlastnoruční podpis]

diplomant

V Praze dne 27. listopadu 2023

Poděkování

Touto cestou bych rád poděkoval JUDr. Miroslavu Sedláčkovi, LL.M., Ph.D. a doc. JUDr. Petru Smolíkovi za jejich cenné rady a odborné vedení při zpracování této diplomové práce. Současně bych rád poděkoval své rodině za podporu, a Tomášovi Knapovi a Mgr. Ondřejovi Fajstavrovi za jejich rady a pomoc stran formálních aspektů diplomové práce.

Obsah

ÚVOD	1
1. OBECNĚ K INCIDENČNÍM SPORŮM V INSOLVENCII	3
1.1. POJEM INCIDENČNÍCH SPORŮ, ZÁKONNÁ ÚPRAVA	3
1.2. ZAHÁJENÍ INCIDENČNÍHO SPORU	8
1.3. PRŮBĚH INCIDENČNÍHO SPORU	11
1.4. SKONČENÍ INCIDENČNÍHO SPORU	12
2. INCIDENČNÍ SPORY PŘÍMO UVEDENÉ V USTANOVENÍ § 159 ODS. 1 INSZ 13	
2.1. SPORY O PRAVOST, VÝŠI NEBO POŘADÍ PŘIHLÁŠENÝCH POHLEDÁVEK.....	13
2.1.1. <i>Popření přihlášené pohledávky insolvenčním správcem</i>	14
2.1.2. <i>Popření pohledávky přihlášeným věřitelem</i>	21
2.1.3. <i>Popření pohledávky dlužníkem</i>	22
2.1.4. <i>Účinky popření pohledávky</i>	24
2.2. SPORY O VYLOUČENÍ VĚCI, PRÁVA, POHLEDÁVKY NEBO JINÉ MAJETKOVÉ HODNOTY Z MAJETKOVÉ PODSTATY NEBO O VYDÁNÍ VÝTĚŽKU ZPENĚŽENÍ PODLE USTANOVENÍ § 225 ODS. 5 INSZ.....	25
2.3. SPORY O VYPOŘÁDÁNÍ SPOLEČNÉHO JMĚNÍ DLUŽNÍKA A JEHO MANŽELA.....	27
2.4. SPORY NA ZÁKLADĚ ODPŮRČÍ ŽALOBY.....	29
2.4.1. <i>Srovnání právní úpravy InsZ s právní úpravou OZ</i>	29
2.4.2. <i>Právní úkony bez přiměřeného protiplnění</i>	36
2.4.3. <i>Zvýhodňující právní úkony</i>	37
2.4.4. <i>Úmyslně zkracující právní úkony</i>	39
2.5. SPORY O NÁHRADU ŠKODY NA MAJETKOVÉ PODSTATĚ VZNIKLÉ PORUŠENÍM POVINNOSTÍ INSOLVENČNÍM SPRÁVCEM.....	40
2.6. SPORY O PLATNOST SMLUV, KTERÝMI DOŠLO KE ZPENĚŽENÍ MAJETKOVÉ PODSTATY PRODEJEM MIMO DRAŽBU.....	43
2.7. SPORY O URČENÍ, ZDA TU JE ČI NENÍ PRÁVNÍ VZTAH NEBO PRÁVO TÝKAJÍCÍ SE MAJETKU NEBO ZÁVAZKŮ DLUŽNÍKA, JE-LI NA TAKOVÉM URČENÍ NALÉHAVÝ PRÁVNÍ ZÁJEM	46
3. INCIDENČNÍ SPORY NEUVEDENÉ V USTANOVENÍ § 159 ODS. 1 INSZ	49
3.1. INCIDENČNÍ SPORY PODLE USTANOVENÍ § 203A INSZ	49
3.2. INCIDENČNÍ SPORY PODLE USTANOVENÍ § 66 ZOK	51
3.2.1. <i>Spory o uložení povinnosti statutárnímu orgánu obchodní korporace vydat prospěch z výkonu funkce</i>	55
3.2.2. <i>Žaloba na doplnění pasiv</i>	55
4. NEINCIDENČNÍ SPORY V INSOLVENCII	58
ZÁVĚR	59
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	61
ABSTRAKT, KLÍČOVÁ SLOVA	66
ABSTRACT, KEY WORDS	67

Úvod

Tato práce si klade za cíl přiblížit jejímu čtenáři problematiku incidenčních sporů vzniklých v insolvenčním řízení, a to komplexně, s užším zaměřením na jednotlivé konkrétní druhy těchto sporů tak, aby potenciální čtenář této práce získal o dané problematice dostatečné znalosti pro alespoň základní orientaci napříč celou danou problematikou, kterou bude tento moct využít nejen v teoretické rovině, ale rovněž v rovině praktické. Tato práce si rovněž klade za cíl poukázat na některé problematické aspekty současné právní úpravy a k těmto navrhnout vhodné řešení *pro futuro*.

Řízení o incidenčních sporech je zvláštním druhem civilního soudního řízení, jehož účelem je vyřešení některých otázek důležitých pro celé insolvenční řízení, které není možné řešit v jeho uceleném rámci, ale musí být řešeny samostatně. Rozhodnutí o těchto sporech mohou mít pro insolvenční řízení závažné důsledky, jelikož jejich vlivem může dojít k významným dopadům na práva procesních subjektů i třetích osob.

Téma incidenčních sporů v insolvenci zůstane aktuální tak dlouho, dokud tyto spory budou v platné právní úpravě existovat, neboť jejich výskyt je v insolvenčních řízeních spíše pravidlem než pouhou výjimkou.¹

Tato práce analyzuje právní úpravu incidenčních sporů v insolvenčním řízení. Zdrojem informací pro tuto analýzu jsou právní předpisy, judikatura, odborná a komentářová literatura a částečně i praktické poznatky autora z několikaleté právní praxe asistenta insolvenčního správce se zvláštním povolením. Zvolené metody zpracování tématu jsou převážně metody analytická, deskriptivní a deduktivní. Za pomoci analytické a deskriptivní metody autor této práce z právních předpisů, odborné literatury a přílehlavé judikatury vybírá a shrnuje ta pravidla, která jsou relevantní pro zadané téma a následně tato pravidla uvádí do jejich vzájemného kontextu. Metodou dedukce autor této práce vyvozuje z právními normami a dalšími zdroji stanovených axiomů logické závěry, které z těchto přímo nevyplývají, a to zejména za použití argumentů logického výkladu právních norem.

Motivace autora zpracovat téma incidenčních sporů v insolvenci úzce souvisí s jeho preferovaným budoucím zaměřením na zastupování věřitelů a dlužníků v rámci insolvenčního řízení jakožto advokátem.

---

¹ Srov. několik náhodných insolvenčních řízení v insolvenčním rejstříku; veřejně dostupné na webové adrese www.isir.justice.cz.

Nejprve jsou obecně vymezeny pojem, charakteristické znaky, právní úprava a zjednodušený průběh těchto sporů. Na to navazuje sumarizace a podrobnější charakteristika jednotlivých druhů incidenčních sporů, jak je zná insolvenční zákon a další právní předpisy. První kapitola práce tak věnuje pozornost pojmu, zákonné úpravě a průběhu incidenčních sporů v insolvenci. Druhá kapitola se zabývá „pojmenovanými“ incidenčními spory podle ustanovení § 159 odst. 1 písm. a) až g) zákona č. 182/2006 Sb., zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „InsZ“ či „insolvenční zákon“). Třetí kapitola se zaměřuje na incidenční spory podle ustanovení § 159 odst. 1 písm. h) InsZ, tedy na další spory, které za incidenční spory označí zákon. Čtvrtá kapitola práce se okrajově zaměřuje na jiné spory než incidenční, které se mohou vyskytovat v rámci insolvenčního řízení.

Kritické zhodnocení právní úpravy a autorovy úvahy *de lege ferenda* nemají v této práci svoji samostatnou kapitolu, ale jsou pro snazší orientaci čtenáře obsaženy v rámci kapitol výše uvedených.

1. Obecně k incidenčním sporům v insolvenční

Autor práce se domnívá, že pro komplexní pochopení problematiky incidenčních sporů v insolvenční je třeba nejprve vymezit tento pojem, sumarizovat právní úpravu aplikovatelnou obecně pro všechny incidenční spory v insolvenční a alespoň okrajově nastínit průběh soudního řízení o těchto sporech.

1.1. Pojem incidenčních sporů, zákonná úprava

Za incidenční považuje právní teorie obecně ty soudní spory, na jejichž vyřešení je závislé další pokračování v „hlavním“ řízení.² Česká právní úprava zná kromě incidenčních sporů v insolvenční, jejichž podrobná charakteristika je předmětem této práce, rovněž incidenční spory v řízení vykonávacím (a to jak při soudním výkonu rozhodnutí, tak při výkonu rozhodnutí v exekuci), a dále v některých řízeních podle zákona č. 292/2013 Sb., zákon o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZŘS“ či „zákon o zvláštních řízeních soudních“), konkrétně spor o dědické právo v řízení o pozůstalosti (§ 170 ZŘS) a spor o nahrazení souhlasu s vydáním úschovy v řízení o úschovách (§ 299 ZŘS)³.

Pojem incidenčních sporů v insolvenční je pak, na rozdíl od incidenčních sporů jiných právních odvětví, přímo zákonem definován. Výkladové ustanovení § 2 písm. d) InsZ definuje incidenční spory jako „spory vyvolané insolvenčním řízením, o kterých tak stanoví **tento zákon**, projednávané v rámci insolvenčního řízení.“ Tato definice je však pro záměrně zvýrazněný obrat „tento zákon“ v současné době již zastaralá a nepřesná, a to zaprvé s ohledem na odlišné znění ustanovení § 159 odst. 1 písm. h) InsZ a zadruhé z důvodu nepřímé novelizace insolvenčního zákona novelou zákona č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZOK“ či „zákon o obchodních korporacích“), provedenou zákonem č. 33/2020 Sb., účinnou od 1. ledna 2021 (dále jen „Novela ZOK“), kterou se zákonný výčet incidenčních sporů rozšířil o další dva incidenční spory (k tomu viz třetí kapitolu této práce).

---

² WINTEROVÁ, Alena. Incidenční spory. Bulletin advokacie. Duben 2003, čís. 4, s. 12.

³ Srov. citovaná ustanovení.

Podle ustanovení § 159 odst. 1 InsZ platí, že:

„*Incidenční spory jsou:*

- a) spory o pravost, výši nebo pořadí přihlášených pohledávek,*
- b) spory o vyloučení věci, práva, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty z majetkové podstaty nebo o vydání výtěžku zpeněžení podle § 225 odst. 5,*
- c) spory o vypořádání společného jmění dlužníka a jeho manžela,*
- d) spory na základě odpůrcí žaloby,*
- e) spory o náhradu škody na majetkové podstatě vzniklé porušením povinností insolvenčním správcem,*
- f) spory o platnost smluv, kterými došlo ke zpeněžení majetkové podstaty prodejem mimo dražbu,*
- g) spory o určení, zda tu je či není právní vztah nebo právo týkající se majetku nebo závazků dlužníka, je-li na takovém určení naléhavý právní zájem,*
- h) další spory, které **zákon** označí jako spory incidenční.“*

Účelem tohoto ustanovení je poskytnout demonstrativní (avšak téměř úplný) výčet jednotlivých incidenčních sporů.⁴ Další incidenční spory můžeme nalézt napříč insolvenčním zákonem, přičemž o těchto insolvenční zákon vždy pozitivně stanoví, že jde o incidenční spor.⁵

Judikatura potvrzuje, že tento zákonný výčet je třeba vykládat spíše restriktivně. Například v situaci, kdy se insolvenční správce vedle určení, že dlužník je vlastníkem nemovité věci, domáhal rovněž vyklizení předmětné nemovité věci u insolvenčního soudu, Vrchní soud v Praze seznal, že k té části žaloby, kterou se insolvenční správce domáhá vyklizení nemovitosti, není věcně příslušný insolvenční soud, ale okresní soud, neboť nejde o incidenční spor.⁶ Stejný soud pak již dříve konstatoval, že ani řízení o žalobě, kterou se insolvenční správce domáhá vůči soudnímu exekutorovi vydání exekučního výtěžku zpeněžení nemovitosti ve vlastnictví dlužníka, není incidenčním sporem.⁷

Jak již bylo výše předestřeno, úpravu některých druhů incidenčních sporů nalezneme rovněž v zákoně o obchodních korporacích. Podle ustanovení § 66 odst. 3 věty první ZOK platí, že: „*Řízení podle odstavce 1 (řízení o uložení povinnosti vydat prospěch ze smlouvy o výkonu*

---

⁴ JIRMÁSEK, Tomáš. § 159 [Výčet incidenčních sporů a důsledky skončení insolvenčního řízení na neskončená incidenční řízení]. In: SPRINZ, Petr, JIRMÁSEK, Tomáš, ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan, ZOUBEK, Hynek a kol. Insolvenční zákon. 1. vydání (4. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 1.; [cit. 25. září 2023].

⁵ Srov. např. ustanovení § 233 odst. 3 in fine InsZ.

⁶ Srov. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 1. června 2015, sp. zn. 101 VSPH 174/2015.

⁷ Srov. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 17. června 2009, sp. zn. 15 Cmo 53/2009.

funkce člena statutárního orgánu a o žalobě na doplnění pasiv, pozn. autora této práce) *je incidenčním sporem podle insolvenčního zákona.*“

Dle názoru autora této práce tak s ohledem na vše výše uvedené lze incidenční spory v insolvenční nejlépe definovat jako spory vyvolané insolvenčním řízením, o kterých tak stanoví **zákon**, projednávané v rámci insolvenčního řízení. Je přitom otázkou, proč zákonodárce zákonnou dikci ustanovení § 2 písm. d) InsZ doposud neupravil, když od účinnosti Novelty ZOK byl insolvenční zákon novelizován již devětkrát⁸, a stačilo by toliko odstranit jedno slovo.

Podstatou incidenčních sporů je samostatné řešení těch sporných otázek, jejichž řešení přímo v rámci insolvenčního řízení by insolvenční řízení neúměrně zatěžovalo, a současně by nemohlo účastníkům řízení poskytnout dostatečné procesní záruky ochrany jejich subjektivních práv. Nevyřešení těchto sporných otázek brání dalšímu postupu v insolvenčním řízení a zpravidla i jeho skončení.⁹

Mimo výše citovaná ustanovení, která definují a dále konkretizují pojem incidenčních sporů v insolvenční, je pro tyto spory relevantní řada dalších ustanovení rozličných právních předpisů, a to nejen vnitrostátních, ale i mezinárodních. Tato práce se však soustředí výlučně na úpravu vnitrostátní, přičemž se v této obecné části zaměřuje pouze na ta dle názoru autora nejzásadnější ustanovení příslušných zákonů, která lze aplikovat obecně na veškeré incidenční spory v insolvenční.

S ohledem na skutečnost, že incidenční spory jsou zvláštním typem sporného řízení, se i na tyto spory vztahují ústavněprávní předpisy garantující spravedlivý soudní proces. To plyne bez dalšího z nejvyšší právní síly těchto předpisů a s tím související zásady *lex superior derogat legi inferiori*.

Základním pramenem právní úpravy incidenčních sporů je insolvenční zákon. Ustanovení insolvenčního zákona, která je třeba aplikovat na incidenční spory, prostupují insolvenčním zákonem v celém jeho rozsahu, a tudíž není možné při řešení incidenčních sporů vycházet toliko z úpravy části první, hlavy IV, dílu 8 InsZ (§ 159 až 164 InsZ).

Na incidenční spory je například třeba vždy aplikovat hned několik základních ustanovení insolvenčního zákona. Jak již bylo výše zmíněno, ustanovení § 2 písm. d) InsZ obsahuje legální definici incidenčních sporů podle insolvenčního zákona. Ustanovení § 5 InsZ

---

⁸ Poprvé zákonem č. 527/2020 Sb., účinným od 1. června 2021 a naposledy zákonem č. 285/2023 Sb., účinným od 23. září 2023.

⁹ JIRMÁSEK, Tomáš. § 159 [Výčet incidenčních sporů a důsledky skončení insolvenčního řízení na neskončená incidenční řízení]. In: SPRINZ, Petr, JIRMÁSEK, Tomáš, ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan, ZOUBEK, Hynek a kol. Insolvenční zákon. 1. vydání (4. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 3.; [cit. 25. září 2023].

formuje demonstrativní výčet základních zásad insolvenčního řízení, sloužících zejména jako významné interpretační vodítko pro zodpovězení otázky, zda některý z procesních úkonů subjektů insolvenčního řízení neodporuje samotnému cíli a účelu insolvenčního řízení.¹⁰

Zcela stěžejním je pro incidenční spory ustanovení § 7 InsZ, podle kterého platí, že: *„Nestanoví-li tento zákon jinak nebo není-li takový postup v rozporu se zásadami, na kterých spočívá insolvenční řízení, použijí se pro insolvenční řízení a pro incidenční spory přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu týkající se sporného řízení, a není-li to možné, ustanovení zákona o zvláštních řízeních soudních; ustanovení týkající se výkonu rozhodnutí nebo exekuce se však použijí přiměřeně jen tehdy, jestliže na ně tento zákon odkazuje.“*

Jak vyplývá ze samotného názvu institutu incidenčních sporů, řízení o incidenčních sporech jsou řízení sporná, a tak je pro tyto relevantní zejména přiměřené použití ustanovení zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OSŘ“ či „občanský soudní řád“).

Přiměřené použití právního předpisu judikatura¹¹ vnímá tak, že je toto: *„nutno chápat jako interpretační pravidlo, jehož obsahem je takový postup při použití právního předpisu, při kterém se na právní vztahy aplikují jen některé odpovídající části jiné právní úpravy, jež má být přiměřeně použita; na rozdíl od legislativního termínu „obdobně“, které ve spojení s odkazem na jiné ustanovení téhož nebo jiného právního předpisu vyjadřuje, že toto ustanovení se vztahuje na vymezené právní vztahy v plném rozsahu, naznačuje termín „přiměřeně“ volnější vztah mezi tímto ustanovením a vymezenými právními vztahy. Úvaha o míře přiměřené použitelnosti jiného ustanovení téhož nebo jiného právního předpisu přitom musí vycházet zejména z cíle sledované právní úpravou daných právních vztahů, ze způsobu, jakým jsou tyto právní vztahy upraveny, a ze vzájemného srovnání jednotlivých ustanovení obsažených v obecně závazném právním předpisu, jež má být přiměřeně použit, a způsobem, jakým právní úprava vymezuje dané právní vztahy; teprve na základě takové úvahy lze učinit jednoznačný závěr o přiměřené použitelnosti konkrétních ustanovení obsažených v témže nebo jiném právním předpise a o tom, u kterých z nich je přiměřené použití vyloučeno.“*

Ustanovení § 7a písm. b) InsZ stanovuje věcnou příslušnost krajských soudů pro řešení incidenčních sporů. Ustanovení § 7b InsZ upravuje místní příslušnost insolvenčního soudu, přičemž z odst. 4 tohoto ustanovení vyplývá, že insolvenční soud, určený podle pravidel

---

¹⁰ SCHELLEOVÁ, Ilona. Insolvenční zákon: poznámky, prováděcí předpisy, související předpisy. Praha: Eurounion, 2006. ISBN 80-7317-054-x, s. 34.

¹¹ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. června 2007, sp. zn. 21 Cdo 612/2006.

odst. 1 až 3 tohoto ustanovení, je příslušný rovněž ve věcech incidenčních sporů. Z ustanovení §7c InsZ vyplývá, že do incidenčních sporů může za určitých podmínek vstoupit státní zastupitelství.

Podle ustanovení § 160 odst. 1 InsZ platí, že: „*Incidenční spor se projedná a rozhodne na návrh oprávněné osoby, podaný v rámci insolvenčního řízení u insolvenčního soudu; tento návrh má povahu žaloby.*“ Na tomto ustanovení je vhodné prakticky demonstrovat, jak například může konkrétně vypadat vzájemný vztah insolvenčního zákona a občanského soudního řádu, jak je předestřen ustanovením § 7 InsZ. Definice incidenčního sporu, oprávněné osoby, insolvenčního řízení a insolvenčního soudu vyplývá z insolvenčního zákona a pro tyto otázky se tedy občanský soudní řád nepoužije. Co se však týká návrhu oprávněné osoby na zahájení incidenčního sporu, který má podle citovaného ustanovení povahu žaloby, zde je třeba ve vztahu k náležitostem tohoto návrhu přiměřeně vycházet z úpravy občanského soudního řádu, zejména pak z ustanovení § 42 odst. 4 OSŘ (obecné náležitosti podání) a z ustanovení § 79 OSŘ (náležitosti žaloby), a to z důvodu, že insolvenční zákon svoji vlastní úpravu institutu žaloby neobsahuje.

Podle ustanovení § 160 odst. 3 InsZ platí, že: „*V řízení o žalobě podle odstavce 1 se z ustanovení části první hlavy třetí tohoto zákona použijí pouze ustanovení o doručování; nejde-li o případ podle § 80 odst. 1, účastníkům řízení se rozhodnutí ve věci samé doručuje do vlastních rukou. Insolvenčního správce, který není účastníkem incidenčního sporu, insolvenční soud vždy neprodleně vyrozumí o rozhodnutích v tomto sporu vydaných; ustanovení § 75 odst. 2 se nepoužije.*“

Ustanovení § 161 až 164 InsZ upravují některé klíčové otázky řízení o incidenčních sporech jakými jsou například způsob rozhodování soudu, hrazení nákladů řízení či závaznost pravomocného meritorního rozhodnutí o incidenčním sporu. Autor níže poukazuje na ta dle jeho názoru nejzásadnější.

Ustanovení § 161 odst. 1 InsZ vylučuje použití ustanovení insolvenčního zákona o insolvenčním řízení pro jednání o incidenčních sporech.

Podle ustanovení § 163 věty druhé InsZ platí, že: „*Náhrada nákladů incidenčního sporu je zvláštní pohledávkou, na kterou se nevztahuje § 170 písm. f).*“ Z toho vyplývá, že pohledávka z titulu náhrady nákladů incidenčního sporu se, na rozdíl od ostatních nákladů účastníků jím v insolvenčním řízení vzniklých, v insolvenčním řízení uspokojuje.

Podle ustanovení § 164 InsZ platí, že: „*Pravomocný rozsudek vydaný v incidenčním sporu je závazný pro všechny procesní subjekty.*“ Za pravomocný rozsudek ve smyslu tohoto ustanovení je však třeba považovat obecně rozhodnutí, jímž je rozhodnuto o věci samé.

Tím může být nejen pravomocný rozsudek, ale i pravomocné usnesení o schválení smíru, které má účinky pravomocného rozsudku (§ 99 odst. 3 OSŘ). Účelem předmětného ustanovení je umožnit, aby účastníky každého incidenčního řízení nemusely být všechny procesní subjekty (zejména insolvenční správce, který se konkrétního incidenčního řízení jinak neúčastní). Obecně jsou totiž jinak pravomocná soudní rozhodnutí závazná zásadně jen pro účastníky řízení (§ 159a OSŘ).¹² V některých insolvenčních řízeních by však bylo prakticky nemožné, aby se incidenčních řízení účastnily všechny procesní subjekty.¹³

Pro jiné spory jejichž účastníkem je insolvenční správce nelze ustanovení o incidenčních sporech použít, i když probíhají za trvání insolvenčního řízení (§ 159 odst.2 InsZ).

1.2. Zahájení incidenčního sporu

Podle ustanovení § 160 odst. 1 InsZ platí, že: „*Incidenční spor se projedná a rozhodne na návrh oprávněné osoby, podaný v rámci insolvenčního řízení u insolvenčního soudu; tento návrh má povahu žaloby.*“ Vzhledem k tomu, že odborná literatura a judikatura hovoří o tomto návrhu častěji jako o žalobě, bude se i v této práci nadále hovořit o žalobě.

Řízení o incidenčním sporu se obecně zahajuje obdobně, jako sporné řízení podle občanského soudního řádu, neboť insolvenční zákon neobsahuje vlastní úpravu zahájení řízení o incidenčním sporu. Podle ustanovení § 82 odst. 1 věty první OSŘ je řízení zahájeno dnem, kdy došla žaloba k soudu. Věcně a místně příslušným soudem je insolvenční soud.¹⁴

Soud řízení o incidenčním sporu zahájí pouze na návrh oprávněné osoby.¹⁵ Není tak možné, aby bylo řízení zahájeno z vlastní úřední činnosti soudu, jako je tomu například v některých řízeních podle zákona o zvláštních řízeních soudních. Incidenční spor projedná a rozhodne jiný soudce insolvenčního soudu pouze v případě, že tak stanoví rozvrh práce.¹⁶ *A contrario*, nestanoví-li tak rozvrh práce, projedná incidenční spor soudce, který vede insolvenční řízení.

---

¹² JIRMÁSEK, Tomáš. § 164 [Zvláštní ustanovení o incidenčních sporech – závaznost rozhodnutí]. In: SPRINZ, Petr, JIRMÁSEK, Tomáš, ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan, ZOUBEK, Hynek a kol. Insolvenční zákon. 1. vydání (4. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 2–3.; [cit. 27. září 2023].

¹³ Viz např. počet věřitelů v insolvenčním řízení společnosti Arca Investments v reštrukturalizácii, a.s.; veřejně dostupné v insolvenčním rejstříku pod sp. zn. MSPH 98 INS 723 / 2021 na webové adrese www.isir.justice.cz.

¹⁴ Ve smyslu ustanovení § 7a písm. b) InsZ ve spojení s ustanovením § 7b odst. 1 až odst. 4 písm. b) InsZ.

¹⁵ ERBISOVÁ, Hana. § 160 [Incidenční žaloba]. In: MORAVEC, Tomáš, KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. Insolvenční zákon. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 635.

¹⁶ Srov. ustanovení § 160 odst. 2 InsZ.

Aktivní a pasivní legitimace k podání žaloby je upravena přímo v insolvenčním zákoně, neboť tyto jsou různé v závislosti na konkrétním druhu sporu. Podá-li žalobu neoprávněná osoba, insolvenční soud ji odmítne (§ 160 odst. 4 InsZ). Podle Erbsové je určitým dokladem charakteru incidenčních sporů účastenství insolvenčního správce, neboť tento bude zpravidla žalobcem, případně žalovaným.¹⁷

Jak již bylo zmíněno výše, náležitosti žaloby obecně vychází z ustanovení § 42 odst. 4 a § 79 odst. 1 OSŘ, a dále se mění v návaznosti na konkrétní druh incidenčního sporu, neboť předměty těchto sporů jsou odlišné.

Má-li žaloba vady, postupuje se podle ustanovení § 43 OSŘ. Judikaturou bylo dovozeno, že pro závěr, že incidenční žaloba je opatřena platným elektronickým podpisem zástupce žalobce postačí skutečnost, že je tímto podpisem opatřen průvodní dopis k této žalobě.¹⁸

Nestanoví-li insolvenční zákon jinak, je možné žalobu podat kdykoliv během insolvenčního řízení. Insolvenční zákon však zpravidla u jednotlivých druhů incidenčních sporů lhůty stanoví, a to různého charakteru. Pokud insolvenční zákon stanoví, že žaloba musí nejpozději posledního dne určené lhůty dojít insolvenčnímu soudu, jedná se o lhůtu hmotněprávní¹⁹. Ta je stanovena pro většinu případů incidenčních žalob.²⁰ Je dále spíše pravidlem, že insolvenční zákon stanoví pouze objektivní lhůtu k podání žaloby. Existují však i situace, kdy pro podání žaloby stanoví insolvenční zákon lhůtu subjektivní i objektivní.²¹ Bude-li žaloba podána po lhůtě, insolvenční soud ji odmítne (§ 160 odst. 4 InsZ). Zmeškání hmotněprávní lhůty nelze prominout ani za splnění podmínek vyplývajících z ustanovení § 58 OSŘ.²² Zmeškání procesněprávní lhůty je naopak možné prominout, a to i přes ustanovení § 83 InsZ zakazující prominutí zmeškání lhůty v insolvenčním řízení, neboť jeho použití je pro incidenční spory explicitně vyloučeno v ustanovení § 160 odst. 3 InsZ.

---

¹⁷ ERBSOVÁ, Hana. § 160 [Incidenční žaloba]. In: MORAVEC, Tomáš, KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. Insolvenční zákon. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 637.

¹⁸ Srov. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 18. července 2012, sp. zn. 101 VSPH 191/2012.

¹⁹ JIRMÁSEK, Tomáš. § 160 [Zvláštní ustanovení o incidenčních sporech – žaloba]. In: SPRINZ, Petr, JIRMÁSEK, Tomáš, ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan, ZOUBEK, Hynek a kol. Insolvenční zákon. 1. vydání (4. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 3.; [cit. 27. září 2023].

²⁰ ERBSOVÁ, Hana. § 160 [Incidenční žaloba]. In: MORAVEC, Tomáš, KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. Insolvenční zákon. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 638–639.

²¹ Srov. např. ustanovení § 198 odst. 1 InsZ.

²² Srov. usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 23. ledna 2013, sp. zn. 11 VSOL 83/2012.

Podle ustanovení § 160 odst. 4 věty druhé insolvenční soud odmítne žalobu rovněž v případě, že má žaloba nedostatky, které se nepodařilo odstranit a které mu brání v řízení o ní pokračovat.²³

Podle ustanovení § 160 odst. 5 InsZ platí, že: „*Brání-li projednání žaloby podle odstavce 1 nedostatek podmínky řízení, který nelze odstranit, nebo který se nepodařilo odstranit, insolvenční soud řízení o této žalobě zastaví.*“ Předmětné ustanovení je třeba vykládat ve světle ustanovení § 104a až § 104c a § 107 OSŘ. Neodstranitelný nedostatek podmínek řízení tak může spočívat v tom, že předmět řízení nespadá do věcné působnosti soudů, ve ztrátě procesní způsobilosti účastníka, který nemá právního nástupce, anebo v tom, že povaha věci neumožňuje pokračovat v řízení s právním nástupcem účastníka.²⁴

V souladu s ustanovením § 160 odst. 3 InsZ nelze na předběžné opatření v incidenčních sporech uplatnit úpravu předběžných opatření v insolvenčním řízení (§ 82 InsZ). Je tak třeba vycházet z úpravy předběžných opatření v občanském soudním řádu (§ 75 až § 77a a § 102 OSŘ). V určitých situacích má taková právní úprava nepříznivé důsledky. Insolvenční správce například není osvobozen od povinnosti zaplatit jistotu na předběžné opatření v případě, kdy se odpůrčí žalobou domáhá rozhodnutí o neúčinnosti zkracujícího právního úkonu dlužníka ve prospěch dlužníkových věřitelů, a to i za předpokladu, že pro to v majetkové podstatě dlužníka není dostatek finančních prostředků.²⁵ Takové řešení se autorovi této práce nejeví jako příliš vhodné, neboť insolvenční správce takto jedná zejména v zájmu věřitelů. Zátěž v podobě povinnosti složit jistotu pak může vést k apatii insolvenčního správce. Bylo by tudíž namístě, aby zákonodárce předmětnou zákonnou konstrukci upravil například tak, že soud bude moci uložit insolvenčnímu správci povinnost složit jistotu na předběžné opatření pouze v situaci, kdy z konkrétních okolností případu vyplyne, že návrh sleduje pouze šikanu odpůrce či kdy bude z konkrétních okolností případu zjevné, že žaloba insolvenčního správce nebude úspěšná. Zákonodárce přitom na obdobnou situaci pamatoval například u náhrady nákladů řízení ve sporu o popření pravosti, výše nebo pravosti pohledávky (§ 202 odst. 1 InsZ; viz dále v této práci). Ústavní soud se přitom k ustanovení § 202 odst. 1 InsZ vyjádřil tak, že „*Pokud by se uplatnila obecná úprava podle OSŘ, bylo by možné očekávat, že nedostatek finančních*

---

²³ Zde je třeba přiměřeně aplikovat ustanovení § 43 odst. 1 OSŘ, podle kterého platí, že: „*Předseda senátu usnesením vyzve účastníka, aby bylo opraveno nebo doplněno podání, které neobsahuje všechny stanovené náležitosti nebo které je nesrozumitelné nebo neurčité. K opravě nebo doplnění podání určí lhůtu a účastníka poučí, jak je třeba opravu nebo doplnění provést.*“

²⁴ ERBSOVÁ, Hana. § 160 [Incidenční žaloba]. In: MORAVEC, Tomáš, KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. Insolvenční zákon. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 639.

²⁵ Srov. usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 23. října 2019, sp. zn. 12 VSOL 1182/2019.

*prostředků zahrnutých do majetkové podstaty by vedení těchto incidenčních sporů znemožňoval, resp. že insolvenční správce by nebyl motivován k tomu, aby popíral pohledávky, o jejichž pravosti má pochybnosti. V případě neúspěchu by navíc zatížil majetkovou podstatu dlužníka dalšími svými výdaji.*²⁶

1.3. Průběh incidenčního sporu

Průběh incidenčního sporu je v zásadě shodný s průběhem sporného řízení podle občanského soudního řádu. Tato kapitola se tak soustředí toliko na významné rozdíly průběhu řízení o incidenčním sporu od průběhu „klasického“ sporného řízení.

Jak plyne z ustanovení § 160 odst. 3 InsZ jednou z poměrně zásadních odlišností v průběhu incidenčního řízení je doručování. I na řízení o incidenčních sporech je tak třeba aplikovat pravidla pro doručování, která insolvenční zákon stanoví v ustanovení § 71 až § 80a (i zde však platí subsidiarita občanského soudního řádu). Písemnosti účastníků a soudu se doručují zveřejněním v insolvenčním rejstříku (§ 71 odst. 1 InsZ), přičemž zvláště se doručuje dlužníku, osobám, které jsou oprávněny podávat opravné prostředky, osobám, o jejichž podání soud rozhoduje a osobám, které mají v řízení něco vykonat (§ 75 odst. 2 InsZ). Meritorní rozhodnutí se však doručuje vždy všem účastníkům řízení do vlastních rukou (§ 160 odst. 3 InsZ). Není-li účastníkem incidenčního sporu insolvenční správce, insolvenční soud ho neprodleně vyrozumí o rozhodnutích v tomto sporu vydaných (§ 160 odst. 3 InsZ).²⁷

Další modalita pro průběh incidenčních sporů dovozuje judikatura pro dokazování. V souladu s konstantní judikaturou Nejvyššího soudu je-li účastníkem incidenčního sporu insolvenční správce a nikoliv dlužník, bude dlužník přesto vyslýchán nikoliv jako svědek, ale jako účastník řízení.²⁸ Z toho plyne, že v takovém případě nebude dlužník trestně odpovědný, nebude-li vypovídat pravdu, případně bude-li zamlčovat rozhodné skutečnosti (§ 126 odst. 1 a 2 OSŘ *a contrario*). Nejvyšší soud se ve své rozhodovací praxi rovněž vyjádřil ke skutečnostem a důkazům, které tvořily součást insolvenčního spisu před zahájením incidenčního sporu, přičemž tyto jsou podle něho „*pro insolvenční soud, který takový incidenční spor rozhoduje, přirozeným zdrojem poznatků jako skutečnosti nebo důkazy, jež mohou mít případně vliv na*

---

²⁶ Srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 5. března 2013, sp. zn. I. ÚS 2739/12.

²⁷ JIRMÁSEK, Tomáš. § 160 [Zvláštní ustanovení o incidenčních sporech – žaloba]. In: SPRINZ, Petr, JIRMÁSEK, Tomáš, ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan, ZOUBEK, Hynek a kol. Insolvenční zákon. 1. vydání (4. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 17–19.; [cit. 30. září 2023].

²⁸ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. března 2020, sp. zn. 29 ICdo 98/2018 nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. dubna 2019, sp. zn. 29 ICdo 57/2017.

*skutkový stav věci rozhodované incidenčním sporem, a v tomto ohledu je lze bez dalšího považovat za skutečnosti nikoli nové (skutečnosti, které vyšly najevo v průběhu incidenčního sporu).*²⁹ Nejvyšší soud však rovněž zdůraznil, že insolvenční soud musí i takové důkazy v řízení provést, neboť nelze hodnotit důkaz, který soud neprovedl.³⁰

S procesním dokazováním úzce souvisí i otázka koncentrace řízení. I v řízení o incidenčních sporech se uplatní koncentrace řízení podle ustanovení § 118b OSŘ. Účinky koncentrace řízení podle tohoto ustanovení však dle judikatury Nejvyššího soudu nenastanou, jestliže účastníci nebyli o koncentraci řízení a o jejích účincích řádně poučeni.³¹

1.4. Skončení incidenčního sporu

Cílem každého soudního řízení je vydání meritorního rozhodnutí. Obecně pro insolvenční řízení platí, že insolvenční soud rozhoduje usnesením (§ 88 InsZ). V incidenčních sporech insolvenční soud rozhoduje rozsudkem, rozhoduje-li ve věci samé (§ 162 odst.1 před středníkem InsZ). To neplatí, rozhoduje-li insolvenční soud o smíru (§ 162 odst. 1 za středníkem InsZ).

Insolvenční zákon nemá vlastní úpravu rozsudku. Použije se tak úprava § 152 a násl. OSŘ, včetně úpravy náležitostí rozsudku, rozsudku pro uznání (§ 153a OSŘ), rozsudku pro zmeškání (§ 153b OSŘ), opravných prostředků atd. Rozsudek vydaný v incidenčním sporu je však, na rozdíl od většiny rozsudků vydaných ve sporných řízeních podle občanského soudního řádu, závazný pro širší okruh subjektů, konkrétně pro všechny procesní subjekty (§ 164 InsZ).

Smír může insolvenční soud schválit jen souhlasí-li s tím věřitelský výbor (§ 162 odst.2 InsZ).

Incidenční spory mohou zpravidla skončit i bez vydání meritorního rozhodnutí, v důsledku skončení insolvenčního řízení jako celku (§ 159 odst. 3 InsZ). Řízení se v takovém případě zastaví pro neodstranitelný nedostatek podmínky řízení.³²

Obnova řízení je u incidenčních sporů obecně přípustná.³³

---

²⁹ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. března 2020, sp. zn. 29 ICdo 98/2018.

³⁰ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. července 2019, sp. zn. 29 ICdo 148/2019.

³¹ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. srpna 2019, sp. zn. 29 ICdo 176/2017.

³² JIRMÁSEK, Tomáš. § 159 [Výčet incidenčních sporů a důsledky skončení insolvenčního řízení na neskončená incidenční řízení]. In: SPRINZ, Petr, JIRMÁSEK, Tomáš, ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan, ZOUBEK, Hynek a kol. Insolvenční zákon. 1. vydání (4. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 20.; [cit. 29. září 2023].

³³ Srov. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 16. prosince 2011, sp. zn. 15 Cmo 95/2011.

2. Incidenční spory přímo uvedené v ustanovení § 159 odst. 1 InsZ

Ustanovení § 159 odst. 1 písm. a) až g) InsZ vyjmenovává některé základní druhy incidenčních sporů. Veškeré tyto spory mají v této kapitole práce svoji samostatnou podkapitolu. Na předních pozicích v tomto pozitivním výčtu jsou spory s nejčtetnějším výskytem v insolvenčních řízeních. To je vyvozeno ze skutečnosti, že nejčtetnějším druhem sporu v insolvenčních řízení jsou spory o pravost, výši a pořadí přihlášené pohledávky, které jsou v tomto výčtu na prvním místě, přičemž hned v závěsu za těmito jsou spory tzv. vylučovací, které se v insolvenčních řízeních rovněž vyskytují velmi často.³⁴

2.1. Spory o pravost, výši nebo pořadí přihlášených pohledávek

Jak bylo zmíněno v úvodu kapitoly, jedná se o incidenční spory s nejčtetnějším výskytem napříč všemi způsoby řešení úpadku. Z toho důvodu těmto sporům věnuje autor této práce nejdlejší podkapitolu, která tyto spory zároveň uvádí do kontextu s popěrnými úkony, které jsou pro vznik těchto sporů základním předpokladem. Společnou vlastností těchto sporů totiž je, že jsou vyvolány popřením přihlášené pohledávky, zakládá-li toto překážku jejího zjištění. Právní teorie označuje tyto spory za tzv. „*odporové spory*“.³⁵

Jak plyne z ustanovení § 159 odst. 1 písm. a) InsZ a z ustanovení § 192 až § 195 InsZ, pohledávku je možné popřít co do pravosti, výše nebo pořadí. Erbsová do této kategorie incidenčních sporů jako samostatnou podkategorii řadí spory vyvolané popřením práva na uspokojení pohledávky ze zajištění (§ 196 odst. 2 InsZ).³⁶

Podle ustanovení § 192 odst. 1 InsZ jsou subjekty (nositelé) popěrného práva insolvenční správce, dlužník a přihlášení věřitelé.

Rozsah a režim popěrného práva je různý v závislosti na popírajícím subjektu a charakteru přihlášené pohledávky. Tato práce se proto bude dále zabývat těmito spory ve vztahu k jednotlivým konkrétním subjektům legitimovaným k popření pohledávky, přičemž zohlední modalitty plynoucí z rozdílné povahy přihlašovaných pohledávek.

---

³⁴ STANISLAV, A. § 159 [Druhy incidenčních sporů]. In: BROŽ, J., BUDÍN, P., DADAM, A., KOZÁK, J., PACHL, L., STANISLAV, A., STRNAD, Z., ZRŮST, L., ŽIŽLAVSKÝ, M. Insolvenční zákon: Komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer.; [cit. 3. října 2023].

³⁵ ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan. § 192 [Popření přihlášených pohledávek]. In: SPRINZ, Petr, JIRMÁSEK, Tomáš, ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan, ZOUBEK, Hynek a kol. Insolvenční zákon. 1. vydání (4. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 1.; [cit. 3. října 2023].

³⁶ ERBSOVÁ, Hana. § 159 [Výčet incidenčních sporů]. In: MORAVEC, Tomáš, KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. Insolvenční zákon. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 627.

2.1.1. Popření přihlášené pohledávky insolvenčním správcem

2.1.1.1. Přezkum přihlášek pohledávek

Jediným subjektem insolvenčního řízení, který je ze zákona povinen tzv. přezkoumat všechny přihlášené pohledávky a zaujmout k nim stanovisko, je insolvenční správce.³⁷ Musí tak činit s odbornou péčí.³⁸

Přezkumem přihlášených pohledávek se rozumí procesní postup spočívající v jejich zkoumání insolvenčním soudem (v omezeném rozsahu) a insolvenčním správcem, a to jak z formálního hlediska, tak z hlediska věcného. Děje se tak, není-li způsobem řešení úpadku oddlužení, na přezkumném jednání nařízeném insolvenčním soudem (§ 190 InsZ).

Přezkumné jednání se zpravidla koná v jednací síni příslušného insolvenčního soudu. Při vysokém počtu věřitelů však přezkumné jednání může být svoláno i na jiné vhodné místo tak, aby se jej mohli zúčastnit všichni věřitelé, kteří o to mají zájem. Náklady s tím spojené zatěžují státní rozpočet, neboť tyto souvisí s výkonem soudní moci.³⁹ Je-li způsobem řešení úpadku oddlužení, děje se tak při osobním jednání insolvenčního správce s dlužníkem (§ 410 InsZ), zpravidla v sídle insolvenčního správce. Autor práce však byl během své praxe asistenta insolvenčního správce se zvláštním povolením svědkem přezkumných jednání v oddluženích konaných rovněž v dlužníkově domácnosti či ve věznici.

Insolvenční správce má podle Řeháčka při přezkumu postavení orgánu veřejné moci a jeho působnost z toho vyplývající je třeba vnímat jako výlučnou bez možné ingerence insolvenčního soudu či jiných orgánů.⁴⁰ Dle názoru autora této práce je však určitým zásahem do této působnosti, leč ve prospěch insolvenčního správce, skutečnost, že prvotní formální přezkum přihlášky pohledávky provádí insolvenční soud.⁴¹

---

³⁷ ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan. § 192 [Popření přihlášených pohledávek]. In: SPRINZ, Petr, JIRMÁSEK, Tomáš, ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan, ZOUBEK, Hynek a kol. Insolvenční zákon. 1. vydání (4. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 4. ; [cit. 3. října 2023].

³⁸ Srov. ustanovení § 36 odst. 1 InsZ; pojmem odborné péče se zabýval Nejvyšší soud např. v rozsudku ze dne 31. března 2011, sp. zn. 23 Cdo 5194/2009, přičemž uzavřel, že hlavní a v podstatě jediný rozdíl mezi péčí řádného hospodáře (§ 159 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů; dále jen „OZ“ či „občanský zákoník“) a touto odbornou péčí je v odbornosti insolvenčního správce, a tedy jde o určitou „kvalifikovanou“ péči řádného hospodáře.

³⁹ ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan. § 190 [Přezkumné jednání]. In: SPRINZ, Petr, JIRMÁSEK, Tomáš, ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan, ZOUBEK, Hynek a kol. Insolvenční zákon. 1. vydání (4. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 4.; [cit. 3. října 2023].

⁴⁰ ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan. § 192 [Popření přihlášených pohledávek]. In: SPRINZ, Petr, JIRMÁSEK, Tomáš, ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan, ZOUBEK, Hynek a kol. Insolvenční zákon. 1. vydání (4. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 4.; [cit. 5. října 2023].

⁴¹ Insolvenční soud např. zkoumá podmínky řízení podle ustanovení § 103 OSŘ.

Přezkum přihlášky pohledávky může vyústit buď ve zjištění pohledávky nebo v její popření. Nejvyšší soud ve své rozhodovací praxi shrnul, že: „*Povinnost popřít pohledávku má insolvenční správce jen tehdy, jestliže v době, kdy má dojít k popření, může (též s přihlédnutím k součinnosti dlužníka a jeho postoji k přihlášené pohledávce) na základě znalostí, jež lze požadovat po kterémkoli insolvenčním správci, který svou funkci vykonává s odbornou péčí, se značnou mírou pravděpodobnosti usuzovat, že popření (pravosti, výše nebo pořadí) pohledávky bude úspěšné.*“⁴²

Aby věřitelé dopředu věděli, jakým způsobem insolvenční správce s jejich pohledávkou na přezkumném jednání naloží, je insolvenční správce povinen zpracovat seznam přihlášených pohledávek, ve kterém mimo jiné uvede, zda předmětnou pohledávku popírá spolu s případným důvodem popření. Tento seznam přihlášených pohledávek insolvenční soud zveřejní v insolvenčním rejstříku nejpozději 15 dnů před dnem, kdy se o těchto přihlášených pohledávkách má konat přezkumné jednání, a má-li se přezkumné jednání konat do 30 dnů po uplynutí lhůty k přihlášení pohledávek, nejpozději 10 dnů před dnem, kdy se o nich má konat přezkumné jednání (§ 189 odst. 3 InsZ). Své stanovisko vyplývající ze seznamu přihlášených pohledávek však může insolvenční správce na přezkumném jednání změnit.

2.1.1.2. Popěrný úkon insolvenčního správce

Je-li přihlášená pohledávka k tomu legitimovaným subjektem popřena, je takové stanovisko tzv. „*popěrným úkonem.*“ Jde o procesní úkon, pro který co do jeho náležitostí platí přiměřeně ustanovení § 42 odst. 4 OSŘ.⁴³

Popěrný úkon učiněný insolvenčním správcem může vyvolat zásadní následky ve vztahu k přihlášené pohledávce, neboť popření přihlášené pohledávky insolvenčním správcem obecně brání jejímu zjištění, a nedostane-li věřitel popřené přihlášené pohledávky souhlas schůze věřitelů nebo insolvenčního soudu, nemůže vykonávat hlasovací práva na schůzi věřitelů v rozsahu popření pohledávky (§ 51 odst. 1 InsZ).

Popěrný úkon musí být srozumitelný, odůvodněný a přezkoumatelný. Odůvodnění popěrného úkonu je totiž zcela zásadní pro obranu věřitele, neboť pouze konkrétní důvod uvedený při popření pohledávky může být předmětem řízení o odporové žalobě.⁴⁴

---

⁴² Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. února 2021, sp. zn. 29 ICdo 38/2019.

⁴³ ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan. § 192 [Popření přihlášených pohledávek]. In: SPRINZ, Petr, JIRMÁSEK, Tomáš, ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan, ZOUBEK, Hynek a kol. Insolvenční zákon. 1. vydání (4. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 8.; [cit. 3. října 2023].

⁴⁴ KOZÁK, Jan. Insolvenční zákon: komentář. 5. vydání. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2019, str. 757.

Další možné náležitosti popěrných úkonů pak závisí na tom, zda je popírána pravost, výše či pořadí přihlášené pohledávky. Při popření výše pohledávky je nutno současně uvést, jaká je její skutečná výše (§ 194 věta druhá InsZ). Při popření pořadí pohledávky je pak nutno současně uvést, v jakém pořadí má být pohledávka uspokojena (§ 195 věta druhá InsZ). Popřít pravost, výši nebo pořadí pohledávky lze i eventuálním procesním úkonem.⁴⁵ Stran určitosti popěrných úkonů při popírání přihlášených pohledávek pouze co do pravosti se Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 27. února 2018, sp. zn. 29 ICdo 39/2016, vyjádřil tak, že: *„Určitým popěrným úkonem insolvenčního správce je již jen prohlášení, že popírá pohledávku zcela (resp. v plné výši) co do pravosti, bez uvedení bližšího důvodu popření. Tím je pohledávka popřena co do základu, tj. co do skutečností uvedených coby důvod přihlášení pohledávky v její přihlášce.“* Takový režim však platí jen u popření nevykonatelné pohledávky, neboť podle stejného rozsudku platí, že: *„Popírá-li vykonatelnou pohledávku, je insolvenční správce povinen v popěrném úkonu konkrétně uvést (vedle podstatných náležitostí popěrného úkonu) i skutečnosti, pro které pohledávku popřel (důvody popření).“*

Konkrétní popěrný úkon insolvenčního správce tak může vypadat například následovně: *„Insolvenční správce popírá pohledávku co do pravosti z důvodu, že věřitel neprokázal právní důvod vzniku a kauzu závazku. Insolvenční správce má důvodné podezření, že se v daném případě jedná o tzv. tunelující směnku. Pro případ, že by byla zjištěna existence závazku, popírá insolvenční správce pohledávku také co do její výše, přičemž pohledávku uznává ve výši 1,- Kč.“*⁴⁶

2.1.1.3. Popření nevykonatelné pohledávky insolvenčním správcem

Popře-li insolvenční správce nevykonatelnou pohledávku, je na věřiteli, aby uplatnil své právo žalobou na určení pohledávky proti insolvenčnímu správci, a to do 30 dnů od přezkumného jednání, případně do 30 dnů od právní moci rozhodnutí o schválení zprávy o přezkumu (je-li způsobem řešení úpadku dlužníka oddlužení). Tato lhůta však zároveň neskončí dříve, než uplynutím 15 dnů od doručení vyznění o popření pohledávky insolvenčním správcem. Jde o hmotněprávní lhůtu, neboť insolvenční zákon zde přímo stanoví, že lhůta je zachována, pokud tato žaloba dojde nejpozději v poslední den lhůty soudu. Neučinili tak, nebude se k přihlášené pohledávce věřitele popřené co do pravosti přihlížet.

---

⁴⁵ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. května 2001, sp. zn. 32 Cdo 1726/98.

⁴⁶ Srov. vyznění o popření pohledávky zveřejněné v insolvenčním rejstříku pod sp. zn. MSPH 59 INS 3597/2021, č. l. B-8; veřejně dostupné na webové adrese www.isir.justice.cz.

Pohledávka popřená co do výše nebo pořadí bude v tomto případě zjištěna pouze ve výši nebo v pořadí uvedeném insolvenčním správcem v popěrném úkonu. (§ 198 odst. 1 InsZ).

Insolvenční správce (případně insolvenční soud) musí věřitele, jehož nevykonatelná přihlášená pohledávka byla popřena při přezkumném jednání, poučit o dalším postupu (viz níže), a to přímo na přezkumném jednání (byl-li věřitel na přezkumném jednání přítomen), jinak písemně (a to i tehdy, je-li popření uvedeno v upraveném seznamu přihlášených pohledávek; § 197 odst. 2 InsZ).

Odporová žaloba směřuje proti tomu, kdo pohledávku popřel. Byla-li pohledávka účinně popřena dlužníkem (k tomu viz níže), musí věřitel žalovat dlužníka. Jestliže pohledávku účinně popřel dlužník a zároveň ji popřel insolvenční správce, musí je věřitel žalovat oba.⁴⁷

V odporové žalobě může věřitel uplatnit jako důvod vzniku popřené pohledávky jen skutečnosti, které jako důvod vzniku této pohledávky uplatnil nejpozději do skončení přezkumného jednání, a dále skutečnosti, o kterých se žalobce dozvěděl později proto, že mu kupující ze smlouvy o prodeji podniku nebo jeho části neoznámil včas převzetí dlužníkovu závazku. (§ 198 odst. 2 InsZ). Přes určovací povahu žaloby není na žalobci, aby tvrdil a prokazoval přítomnost naléhavého právního zájmu na autoritativním určení její pravosti, výše nebo pořadí. Cílem věřitele totiž není dosažení pravomocného určovacího výroku jako takového, nýbrž vymožení své pohledávky.⁴⁸

Vyjde-li v průběhu řízení o žalobě najevo, že popřená pohledávka je pohledávkou vykonatelnou, není to důvodem k zamítnutí žaloby, žalovaný je však v takovém případě povinen prokázat důvod popření jako by měl sám žalovat na popření vykonatelné pohledávky (§ 198 odst. 3 InsZ). Podle Řeháčka tím však nedochází k žádnému přesunu důkazního břemene, ale toliko ke zúžení námitek žalovaného.⁴⁹

2.1.1.4. Popření vykonatelné pohledávky insolvenčním správcem

Popře-li insolvenční správce vykonatelnou pohledávku, je to naopak on, kdo musí do 30 dnů od přezkumného jednání nebo od právní moci rozhodnutí o schválení zprávy o přezkumu podat u insolvenčního soudu žalobu proti věřiteli, který vykonatelnou pohledávku přihlásil. Stejně jako u popření nevykonatelné pohledávky jde o lhůtu hmotněprávní, neboť

---

⁴⁷ ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan. § 198 [Popření nevykonatelné pohledávky insolvenčním správcem]. In: SPRINZ, Petr, JIRMÁSEK, Tomáš, ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan, ZOUBEK, Hynek a kol. Insolvenční zákon. 1. vydání (4. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 5.; [cit. 5. října 2023].

⁴⁸ Tamtéž, marg. č. 9.; [cit. 6. října 2023].

⁴⁹ Tamtéž, marg. č. 13.; [cit. 7. října 2023].

insolvenční zákon i zde stanoví, že lhůta je zachována, dojde-li žaloba nejpozději poslední den lhůty soudu (§ 199 odst. 1 InsZ).

Žaloba by měla obsahovat mimo obecné náležitosti žaloby údaj o rozhodnutí o úpadku, právní důvod, na jehož podkladě žalovaný věřitel přihlásil vykonatelnou pohledávku do insolvenčního řízení, a dále kdy, jak, proč a na základě jakých skutečností insolvenční správce přihlášenou vykonatelnou pohledávku popřel co do pravosti nebo výše. Insolvenční správce se však smí v žalobě dovolávat pouze těch skutkových a právních námitek, které proti pravosti nebo výši vykonatelné pohledávky uplatnil v popěrném úkonu.⁵⁰ Podle Richtera bývá v praxi možnost popírání vykonatelných pohledávek v insolvenčním řízení vnímána jako kontroverzní, zejména v případě pohledávek vykonatelných na základě pravomocného rozhodnutí příslušného orgánu, a to z důvodu že věřitel je nucen se svého práva fakticky domáhat dvakrát.⁵¹

Jako důvod popření pravosti nebo výše vykonatelné pohledávky přiznané pravomocným rozhodnutím příslušného orgánu lze uplatnit jen skutečnosti, které nebyly uplatněny dlužníkem v řízení, které předcházelo vydání rozhodnutí zakládajícího vykonatelnost pohledávky (§ 199 odst. 2 věta první InsZ). Zde je třeba si uvědomit, že ne všechny vykonatelné pohledávky jsou pohledávky přiznané pravomocným rozhodnutím příslušného orgánu. Například notářský zápis se svolením k vykonatelnosti zakládá vykonatelnost pohledávky, ale o pravomocné rozhodnutí příslušného orgánu se přesto nejedná. Zejména u těchto vykonatelných pohledávek by insolvenční správce neměl být při přezkumu a popírání zdrženlivý jen proto, že popírá obsah veřejné listiny (a v incidenčním sporu tak bude mít méně výhodné postavení), neboť jednání dlužníka, které vyústilo ve vznik této listiny mohlo být motivováno poškozením jiných věřitelů nebo nedůvodným zvýhodněním jednoho věřitele na úkor jiných. Stejně tak je vhodné důsledně přezkoumat a eventuálně popřít pohledávky, kde veřejná listina, která osvědčuje vykonatelnost, je důsledkem pasivity dlužníka (platební rozkaz, rozsudek pro zmeškání, rozsudek pro uznání, rozsudek vydaný v řízení, kde dlužník zcela nedostatečně vylíčil rozhodné skutečnosti či neoznačil důkazy).⁵² Důvodem popření, je-li pohledávka vykonatelná na základě pravomocného rozhodnutí příslušného orgánu, však nemůže být jiné právní posouzení věci (§ 199 odst. 2 věta druhá InsZ). Toto pravidlo typově

---

⁵⁰ MORAVEC, Tomáš. § 199 [Popření vykonatelné pohledávky insolvenčním správcem]. In: MORAVEC, Tomáš, KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. Insolvenční zákon. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 759.

⁵¹ RICHTER, Ondřej. § 199 [Popření vykonatelné pohledávky insolvenčním správcem]. In: RICHTER, Ondřej. Věřitelé a uplatňování pohledávek v insolvenčním řízení. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 255, marg. č. 2.; [cit. 6. října 2023].

⁵² MORAVEC, Tomáš. § 199 [Popření vykonatelné pohledávky insolvenčním správcem]. In: MORAVEC, Tomáš, KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. Insolvenční zákon. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 759.

dopadá na situace, kdy při nezpochybněném skutkovém základu věci měl zjištěný skutkový stav vést k jinému právnímu posouzení věci, než které o něm učinil příslušný orgán v předcházejícím řízení. Chybné právní posouzení věci příslušným orgánem přitom může vést k přiznání pohledávky věřiteli přesto, že správně pohledávka není po právu, nebo že existuje v jiné než přiznané výši.⁵³

Nejvyšší soud ve svém rozsudku ze dne 18. července 2013, sp. zn. 29 ICdo 7/2013, mimo jiné judikoval, že:

„Právní posouzení věci není vyloučeno jako důvod popření pravosti nebo výše přihlášené vykonatelné pohledávky, jestliže z pravomocného rozhodnutí příslušného orgánu, jímž byla pohledávka přiznána, žádné právní posouzení věci neplyne.;

U rozsudků pro uznání a pro zmeškání se právní posouzení věci (v rovině zkoumání předpokladů, za nichž mohla být taková rozhodnutí vydána) promítá v předem definovaném a zákonem omezeném typu odůvodnění (§ 157 odst. 3 OSŘ).; a

U platebního rozkazu včetně elektronického platebního rozkazu a u směnečného nebo šekového platebního rozkazu se právní posouzení věci (v rovině zkoumání předpokladů, za nichž mohla být taková rozhodnutí vydána) projevuje v tom, že soud taková rozhodnutí (jež neobsahují žádné odůvodnění) vydal.“

Režim přezkoumání vykonatelné pohledávky přiznané pravomocným rozhodnutím „příslušného orgánu“ se uplatní i pro vykonatelnou pohledávku přiznanou pravomocným rozhodčím nálezem rozhodce nebo rozhodčího soudu.⁵⁴

2.1.1.5. Popření toliko pořadí přihlášené pohledávky

Popře-li insolvenční správce toliko pořadí přihlášené pohledávky, podává žalobu vždy věřitel. Případná vykonatelnost pohledávky zde nemá relevanci. Exekučním titulem, na jehož základě se pohledávka stala vykonatelnou, byl totiž stanoven jen základ a výše pohledávky. Pořadí ani právo na uspokojení ze zajištění nejsou exekučním titulem zahrnuty.⁵⁵

---

⁵³ ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan. § 199 [Popření vykonatelné pohledávky insolvenčním správcem]. In: SPRINZ, Petr, JIRMÁSEK, Tomáš, ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan, ZOUBEK, Hynek a kol. Insolvenční zákon. 1. vydání (4. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 11.; [cit. 7. října 2023].

⁵⁴ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. července 2013, sp. zn. 29 Cdo 392/2011.

⁵⁵ RICHTER, Ondřej. § 199 [Popření vykonatelné pohledávky insolvenčním správcem]. In: RICHTER, Ondřej. Věřitelé a uplatňování pohledávek v insolvenčním řízení. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 255, marg. č. 2.; [cit. 6. října 2023].

2.1.1.6. Přezkoumání vykonatelné pohledávky jako nevykonatelné

Má-li insolvenční správce pochybnosti o vykonatelnosti pohledávky, může tuto přezkoumat jako nevykonatelnou, dá-li mu k tomu při přezkumném jednání souhlas insolvenční soud. Insolvenční soud o tom do skončení přezkumného jednání rozhodne usnesením, které se nedoručuje, a proti kterému není přípustný opravný prostředek (§ 191 odst. 2 InsZ). Vykonatelnou pohledávku však nelze považovat za nevykonatelnou z důvodů, pro něž byla popřena (§ 191 odst. 2 věta druhá InsZ). Nutnost souhlasu insolvenčního soudu s takovým postupem byla do insolvenčního zákona vložena až zákonem č. 294/2013 Sb., který nabyl účinnosti 1. ledna 2014 (dále jen „Revizní novela“).⁵⁶ Do té doby mohl insolvenční správce v případě pochybností pohledávku přezkoumat jako nevykonatelnou na základě vlastního uvážení.

Podle Řeháčka je smyslem této úpravy primárně chránit přihlášené věřitele a postavit již při přezkumném jednání najisto, kdo je aktivně legitimován k podání odporové žaloby.⁵⁷ Autor této práce má však zkušenost, že tato úprava může v některých případech působit v praxi problémy. Může se například stát, že věřitelem označený a doložený titul domnělé vykonatelnosti přihlášené pohledávky je zcela zjevně nezpůsobilý založit vykonatelnost pohledávky, například jde-li o nový rozhodčí nález ve spotřebitelském sporu. I v tomto případě musí insolvenční správce navrhnout soudu, aby rozhodl, zda se pohledávka pro účely jejího přezkoumání považuje za (ne)vykonatelnou. K takové situaci pak zpravidla dochází v oddlužení, kde se přezkumné jednání nekoná před soudem, a je tedy nutné soudu zaslat písemný návrh na vydání rozhodnutí dle ustanovení § 191 odst. 2 věty třetí InsZ. Takové řešení je dle názoru autora této práce pomalé a nehospodárné, a tedy v rozporu s ustanovením § 5 písm. a) InsZ dle kterého platí, že insolvenční řízení musí být vedeno tak, aby se dosáhlo rychlého a hospodárného uspokojení věřitelů.

2.1.1.7. Speciální úprava náhrady nákladů řízení

Podle ustanovení § 202 odst. 1 věty první InsZ platí, že: „*Ve sporu o pravost, výši nebo pořadí přihlášených pohledávek nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení proti insolvenčnímu správci.*“ Toto ustanovení bylo shledáno ústavně konformním. Podle Ústavního soudu je totiž z tohoto ustanovení plynoucí nerovnost účastníků řízení

---

⁵⁶ ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan. § 191 [Postup při přezkoumání pohledávek]. In: SPRINZ, Petr, JIRMÁSEK, Tomáš, ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan, ZOUBEK, Hynek a kol. Insolvenční zákon. 1. vydání (4. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 5.; [cit. 6. října 2023].

⁵⁷ Tamtéž; [cit. 7. října 2023].

odůvodněna (i) zájmem na dosažení účelu insolvenčního řízení [§ 1 písm. a) InsZ], (ii) potřebou umožnit insolvenčnímu správci popírat sporné pohledávky i za situace, kdy v majetkové podstatě není dostatek prostředků pro vedení sporu a (iii) potřebou insolvenčního správce k popírání sporných pohledávek motivovat.⁵⁸

Žalobce odlišný od insolvenčního správce tak musí být srozuměn s tím, že i když ve sporu proti insolvenčnímu správci uspěje, ponese ze svého zaplacený soudní poplatek, cestovní výlohy, a byl-li v řízení zastoupen advokátem, pak i náklady tohoto právního zastoupení.⁵⁹

Toto pravidlo se však nepoužije pro náklady řízení, které vznikly zaviněním insolvenčního správce nebo náhodou, která se mu přihodila (§ 202 odst. 2 InsZ). Tyto náklady nese správce sám. Jde o tzv. separované náklady ve smyslu ustanovení § 147 odst. 1 OSŘ. Zavinění je přitom nutné chápat čistě v procesním smyslu, tedy jako porušení procesních povinností vyplývajících ze zákona nebo v souladu se zákonem uložených insolvenčnímu správci soudem. Porušení těchto povinností nelze bez dalšího spatřovat v popření pohledávky.⁶⁰

2.1.2. Popření pohledávky přihlášeným věřitelem

Přihlášený věřitel může popřít pohledávku jiného přihlášeného věřitele. Je zde však diametrálně odlišný režim než u popírání přihlášených pohledávek insolvenčním správcem. Popěrný úkon věřitele totiž musí mít stejné náležitosti jako žaloba (§ 42 odst. 4 a § 79 OSŘ) a musí z něj být patrné, zda věřitel popírá pravost, výši nebo pořadí pohledávky (případně eventuálně pravost a výši či kumulativně výši a pořadí). Popření pohledávky lze učinit pouze na předepsaném formuláři.⁶¹

K popření pohledávky přihlášeným věřitelem se přihlíží, jen obsahuje-li všechny náležitosti a je-li doručeno insolvenčnímu soudu ve lhůtě podle ustanovení § 200 odst. 2 věty první InsZ, tedy nejpozději 3 pracovní dny přede dnem konání přezkumného jednání o popřené pohledávce, a je-li způsobem řešení úpadku oddlužení, nejpozději do 10 dnů po uplynutí lhůty k přihlašování pohledávek; v případě řešení úpadku oddlužením lhůta neskončí dříve než 7 dní ode dne zveřejnění přihlášky pohledávky v insolvenčním rejstříku.

---

⁵⁸ Srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 5. března 2013, sp. zn. I.ÚS 2739/12.

⁵⁹ MARŠÍKOVÁ, Jolana. Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele: příručka zejména pro neprávnický. 2., aktualiz. vyd. Praktická právnícká příručka. Praha: Linde, 2011., str. 98.

⁶⁰ ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan. § 202 [Náhrada nákladů řízení v odporovém sporu]. In: SPRINZ, Petr, JIRMÁSEK, Tomáš, ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan, ZOUBEK, Hynek a kol. Insolvenční zákon. 1. vydání (4. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 4.; [cit. 8. října 2023].

⁶¹ Srov. ustanovení § 200 odst. 1 InsZ

Uplatněný důvod popření lze měnit pouze do uplynutí této lhůty. Ustanovení § 43 OSŘ se nepoužije.⁶² Je tedy třeba, aby podání bylo bezvadné, jinak ho insolvenční soud odmítne postupem podle ustanovení § 200 odst. 3 InsZ. Popěrný úkon věřitele, který insolvenční soud neodmítl, se považuje za žalobu (§ 200 odst. 5 InsZ). Pokud věřitel podal popěrný úkon opožděně a popěrný úkon přesto nebyl odmítnut, bude tato právní fikce rovněž naplněna. Insolvenční soud však v takovém případě žalobu odmítne pro opožděnost postupem podle ustanovení § 160 odst. 4 InsZ.⁶³

Obdobně, jako je tomu v případě, že vykonatelnou pohledávku popírá insolvenční správce (§ 199 InsZ), nemůžou být věřitelem tvrzené důvody popření pravosti nebo výše vykonatelné pohledávky jiného přihlášeného věřitele, přiznané pravomocným rozhodnutím příslušného orgánu, (i) jiné skutečnosti než ty, které nebyly uplatněny dlužníkem v řízení, které předcházelo vydání tohoto rozhodnutí a (ii) jiné právní posouzení věci (§ 200 odst. 6 InsZ).

Aktivně legitimovaným k popření není pouze věřitel, který skutečně podal přihlášku pohledávky, ale též věřitel, na kterého se hledí, jako by přihlášku pohledávky podal. Popřít pohledávku přihlášeného věřitele tak může například i manžel dlužníka, jemuž v konkursu vznikla pohledávka vypořádáním společného jmění manželů (§ 275 InsZ). Přihlášené pohledávky naopak nemohou popírat věřitelé pohledávek za majetkovou podstatou (§ 168 InsZ) a pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou (§ 169 InsZ).⁶⁴

Popření pohledávky přihlášeným věřitelem nemá vliv na hlasovací práva věřitele, jehož pohledávka byla takto popřena (§ 51 odst. 2 InsZ).

Popření pohledávky přihlášeným věřitelem dále nemá vliv na zjištění popřené pohledávky po dobu trvání reorganizace. (§ 336 odst. 4 InsZ).

2.1.3. Popření pohledávky dlužníkem

Zakotvení popěrného práva ve prospěch dlužníka je podle Richtera projevem zásady, že v insolvenčním řízení je třeba šetřit též práva dlužníka.⁶⁵ Podle ustanovení § 192 odst. 3 věty první před středníkem InsZ platí, že: „*Není-li dále stanoveno jinak, nemá popření pohledávky*

---

⁶² Srov. ustanovení § 200 odst. 2 InsZ

⁶³ RICHTER, Ondřej. § 200 [Popření pohledávky přihlášeným věřitelem]. In: RICHTER, Ondřej. Věřitelé a uplatňování pohledávek v insolvenčním řízení. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 274, marg. č. 6.; [cit. 7. října 2023].

⁶⁴ RICHTER, Ondřej. § 192 [Popření přihlášených pohledávek]. In: RICHTER, Ondřej. Věřitelé a uplatňování pohledávek v insolvenčním řízení. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 195, marg. č. 3.; [cit. 6. října 2023].

⁶⁵ Tamtéž, marg. č. 2.; [cit. 8. října 2023].

dlužníkem vliv na její zjištění.“ Z tohoto ustanovení bez dalšího vyplývá, že možnost účinného popření pohledávky dlužníkem je v insolvenčním řízení spíše výjimkou. Ve skutečnosti je to však naopak, neboť dlužník nemůže účinně popřít pohledávku pouze, je-li způsobem řešení jeho úpadku konkurs. Dlužník tedy může pohledávku přihlášeného věřitele účinně popřít jak v reorganizaci (§ 336 odst. 2 InsZ), tak v oddlužení (§ 410 odst. 2 InsZ). Oddlužení je přitom podle dostupných statistik Ministerstva spravedlnosti nejčastějším způsobem řešení úpadku. Například v roce 2017 bylo podáno zhruba 20 930 insolvenčních návrhů s návrhem na povolení oddlužení, což odpovídalo asi 90 % všech insolvenčních návrhů podaných v tomto roce.⁶⁶

Pro oddlužení i reorganizaci platí ve vztahu k popření pohledávky přihlášeného věřitele dlužníkem v podstatě obdobná pravidla. Popření pohledávky dlužníkem má v reorganizaci a za trvání účinků schválení oddlužení tytéž účinky jako popření pohledávky insolvenčním správcem. Shodně, jako je tomu u popření pohledávky přihlášeným věřitelem, nemá popření vliv na hlasovací práva věřitele, jehož pohledávka byla popřena (§ 51 odst. 2 InsZ). Jestliže dlužník popřel pohledávku při přezkumném jednání, které se konalo dříve, než nastaly účinky povolení reorganizace či schválení oddlužení, nastávají účinky tohoto popření v reorganizaci dnem, kdy nastaly účinky povolení reorganizace a v oddlužení dnem, kdy nastaly účinky oddlužení. Tento den je rozhodný i pro počátek běhu lhůt k podání žaloby o určení pravosti, výše nebo pořadí pohledávky. Věřitel nevykonatelné pohledávky, která byla popřena dlužníkem, podává žalobu vždy vůči dlužníku.⁶⁷ Popřel-li pohledávku dlužník i insolvenční správce, musí žaloba směřovat proti oběma z nich.⁶⁸ O tom musí být věřitel ve vyznění o popření pohledávky poučen.⁶⁹

Dlužník je však v popírání značně omezen, jde-li o vykonatelnou pohledávku přiznanou pravomocným rozhodnutím příslušného orgánu. V takovém případě může dlužník jako důvod popření její pravosti nebo výše uplatnit jen skutečnosti, které jsou důvodem pro zastavení výkonu rozhodnutí nebo exekuce proto, že pohledávka zanikla nebo je promlčená (§ 336 odst.3 a § 410 odst. 6 InsZ). Toto omezení je podle Sprinze logické, neboť jak judikoval Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 30. června 2016, sp. zn. 29 ICdo 45/2014: *„Vůči dlužníku tu působí (na rozdíl od insolvenčního správce a ostatních věřitelů) závaznost pravomocného*

---

⁶⁶ SPRINZ, Petr, CHYTIL, Petr. Úvodní výklad k § 389 až 418. In: SPRINZ, Petr, JIRMÁSEK, Tomáš, ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan, ZOUBEK, Hynek a kol. Insolvenční zákon. 1. vydání (4. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 8.; [cit. 11. října 2023].

⁶⁷ Srov. ustanovení § 336 odst. 2 a 410 odst. 5 InsZ.

⁶⁸ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. července 2015, sp. zn. 29 ICdo 24/2013.

⁶⁹ Srov. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. února 2010, sp. zn. 15 Cmo 245/2009.

a vykonatelného rozhodnutí příslušného orgánu (proti němuž se mohl a měl bránit v příslušném nalézacím řízení).“⁷⁰

Podle ustanovení § 192 odst. 3 věty druhé za středníkem InsZ platí, že účinkem popření pohledávky dlužníkem je vždy to, že pro pohledávku, kterou dlužník popřel co do její pravosti nebo výše, není v rozsahu popření upravený seznam přihlášených pohledávek exekučním titulem. Toto ustanovení má význam zejména je-li úpadek dlužníka řešen konkursem, neboť podle ustanovení § 312 odst. 4 InsZ platí, že: *„Na základě upraveného seznamu pohledávek lze po zrušení konkursu podat návrh na výkon rozhodnutí nebo exekuci pro zjištěnou neuspokojenou pohledávku, kterou dlužník nepopřel; toto právo se promlčí za 10 let od zrušení konkursu.“*

2.1.4. Účinky popření pohledávky

Podle ustanovení § 196 odst. 1 InsZ platí, že popření výše pohledávky nemá vliv na její pořadí a popření pořadí pohledávky nemá vliv ani na pravost ani na výši pohledávky.

Podle ustanovení § 196 odst. 2 InsZ má však popření práva na uspokojení pohledávky ze zajištění u zajištěného věřitele, který může tuto pohledávku vůči dlužníku uspokojit pouze z majetku poskytnutého k zajištění (§ 166 věta druhá InsZ), tytéž účinky jako popření pravosti pohledávky, a bylo-li toto právo popřeno jen zčásti, tytéž účinky jako popření výše pohledávky. Jak již bylo uvedeno výše v této práci, část teorie považuje spory vznikuvší na základě tohoto ustanovení za zvláštní typ incidenčních sporů o pravost, výši a pořadí pohledávky. Má-li totiž zajištěný věřitel vůči dlužníku pouze zástavní pohledávku, pak důvod vzniku pohledávky splývá s uplatněním práva na uspokojení pohledávky ze zajištění, respektive s uplatněním přednostního pořadí pohledávky. Podstatou sporu o pořadí zástavní pohledávky tak není otázka, do jaké skupiny má být pohledávka zařazena, ale zda či v jakém rozsahu, má věřitel právo se účastnit řízení a domáhat se v něm uspokojení své pohledávky. Danou pohledávku tedy lze přímo popřít i co do pravosti nebo co do výše. Přesto se však stále jedná o spor o pořadí pohledávky ve smyslu ustanovení § 195 InsZ.⁷¹

---

⁷⁰ SPRINZ, Petr, CHYTIL, Petr. § 410 [Přezkum přihlášených pohledávek a zpráva o přezkumu]. In: SPRINZ, Petr, JIRMÁSEK, Tomáš, ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan, ZOUBEK, Hynek a kol. Insolvenční zákon. 1. vydání (4. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 14.; [cit. 10. října 2023].

⁷¹ ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan. § 196 [Účinky popření pohledávky]. In: SPRINZ, Petr, JIRMÁSEK, Tomáš, ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan, ZOUBEK, Hynek a kol. Insolvenční zákon. 1. vydání (4. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 5.; [cit. 10. října 2023].

2.2. Spory o vyloučení věci, práva, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty z majetkové podstaty nebo o vydání výtěžku zpeněžení podle ustanovení § 225 odst. 5 InsZ

Dalšími velmi častými incidenčními spory jsou spory o vyloučení věci, práva, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty (pro tuto podkapitolu dále jen „věc“) z majetkové podstaty nebo o vydání výtěžku zpeněžení podle ustanovení § 225 odst. 5 InsZ. V těchto sporech se osoba odlišná od dlužníka, jejíž právo k věci vylučuje zapsání těchto položek do soupisu majetkové podstaty, případně je-li tu pro to jiný důvod, domáhá žalobou vůči insolvenčnímu správci vyloučení této věci ze soupisu majetkové podstaty, nebo, byla-li tato věc již zpeněžena, přesto, že neměla být zahrnuta do soupisu majetkové podstaty, vydání výtěžku zpeněžení této věci.

Jak plyne z výše uvedeného, aktivně legitimována k podání žaloby je pouze osoba odlišná od dlužníka, která tvrdí, že určitá věc neměla být z výše uvedených důvodů zahrnuta do soupisu majetkové podstaty. Pasivně legitimován je pak vždy insolvenční správce. Žalobu je třeba podat v hmotněprávní lhůtě 30 dnů ode dne, kdy žalobci bylo doručeno vyrozumění o soupisu věci, k níž uplatňuje právo (§ 225 odst. 2 InsZ). Jinak platí, že věc, která je předmětem sporu, je do soupisu pojata oprávněně. Totéž platí i v případě odmítnutí žaloby či meritorního neúspěchu žalobce (§ 225 odst. 3 InsZ).

Podle Moravce patří mezi rozhodující žalobní tvrzení (i) údaj o zahájení insolvenčního řízení, (ii) skutečnost, že insolvenční správce zahrnul věc do soupisu majetkové podstaty, (iii) údaj o tom, kdy žalobce obdržel vyrozumění insolvenčního správce o zařazení věci do soupisu, (iv) skutečnosti, z nichž logicky vyplývá, že věc neměla být do soupisu zařazen a (v) skutečnosti, z nichž logicky vyplývá, že právo, které vylučovalo zařazení věci do soupisu, svědčí žalobci.⁷²

Konkrétním přípustným důvodem pro vyloučení věci ze soupisu bude typicky vlastnické právo žalobce ke sporné věci. Nepřípustným důvodem kupříkladu bude, dovolává-li se žalobce vlastnického práva k věci, ačkoliv mu dle jím tvrzených skutečností nemohlo podle

---

⁷² MORAVEC, Tomáš. § 225 [Vyloučení]. In: MORAVEC, Tomáš, KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. Insolvenční zákon. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 809–810.

hmotného práva vzniknout nebo byla-li věc zapsána do soupisu majetkové podstaty v důsledku pravomocného rozhodnutí insolvenčního soudu, kterým bylo vyhověno odpůrcí žalobě.⁷³

Od počátku běhu lhůty k podání žaloby až do pravomocného skončení incidenčního sporu nesmí insolvenční správce spornou věc zpeněžit, ani s ní jinak nakládat, ledaže tím odvrací újmu této věci bezprostředně hrozící nebo jestliže tak po podání žaloby činí se souhlasem žalobce. Možnost vyřadit spornou věc ze soupisu tím však není dotčena (§ 225 odst. 4 InsZ).

Jsou-li již v průběhu sporu známy skutečnosti, jejichž jednoduché skutkové posouzení umožňuje přijmout spolehlivý závěr, že věc neměla být do soupisu zahrnuta, je povinností insolvenčního správce danou věc ze soupisu vyřadit. Pokud tak insolvenční správce sám od sebe neučiní, je povinností soudu tuto povinnost mu uložit. Nestane-li se tak, půjde o nesprávný úřední postup insolvenčního soudu.⁷⁴ To může mít za následek vznik odpovědnosti státu za škodu tím způsobenou.

V období mezi vyhlášením rozhodnutí a jeho nabytím právní moci lze přistoupit k předčasnému zpeněžení věci za předpokladu, že tak z důvodů hodných zvláštního zřetele určil insolvenční soud ve výroku rozhodnutí, jímž žalobu zamítl, řízení o ní zastavil nebo ji odmítl. Z výtěžku zpeněžení nebo jiného nakládání s věcí mohou však i v tomto případě být věřitelé uspokojeni až po pravomocném skončení řízení o žalobě (§ 225 odst. 5 InsZ).

Vyhoví-li soud vylučovací žalobě, provede insolvenční správce vynětí věci ze soupisu v souladu s ustanovením § 227 InsZ a současně do soupisu vyznačí den a právní důvod vyloučení z majetkové podstaty. Tímto okamžikem insolvenční správce ztrácí dispoziční oprávnění k věci, neboť se toto vrací jejímu vlastníku.⁷⁵

Byla-li zpeněžena věc, která neměla být pojata do soupisu, má její vlastník právo na vydání výtěžku zpeněžení; jeho právo na náhradu škody tím není dotčeno. (§ 225 odst. 6 InsZ).

Jirmásek je toho názoru, že má-li potenciální žalobce za to, že insolvenční správce sepsal věc, k níž uplatňuje své silnější právo, do soupisu neoprávněně, je vhodné, aby tento před samotným podáním žaloby nebo souběžně s ním zaslal insolvenčnímu správci odůvodněný a důkazy doložený návrh na vyřazení věci ze soupisu. Současně může potenciální žalobce jednat i s věřitelským výborem. Potenciální žalobce se podle Jirmáska může v tomto

---

⁷³ JIRMÁSEK, Tomáš. § 225 [Vyloučení věci ze soupisu majetkové podstaty]. In: SPRINZ, Petr, JIRMÁSEK, Tomáš, ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan, ZOUBEK, Hynek a kol. Insolvenční zákon. 1. vydání (4. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 19.; [cit. 11. října 2023].

⁷⁴ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. dubna 2004, sp. zn. 29 Cdo 3064/2000.

⁷⁵ MORAVEC, Tomáš. § 225 [Vyloučení]. In: MORAVEC, Tomáš, KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. Insolvenční zákon. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 811.

případě rovněž obrátit na insolvenční soud, aby insolvenčnímu správci v rámci dohlédací činnosti uložil povinnost spornou věc ze soupisu vyřadit. Tyto alternativní postupy mohou podle Jirmáska ke konečnému výsledku (tedy k odebrání věci ze soupisu) vést rychleji a levněji.⁷⁶ Takový postup však dle názoru autora této práce může, nedosáhne-li tímto postupem potenciální žalobce kýženého výsledku, rovněž zhoršit procesní postavení potenciálního žalobce v případném sporu, neboť tím poskytne insolvenčnímu správci delší čas na přípravu procesní obrany proti excindační žalobě.

Zvláštní typ vylučovacího sporu, který může vzniknout v souvislosti s neplatností právního úkonu dlužníka, předpokládá ustanovení § 233 odst. 2 InsZ podle kterého platí, že: *„Odmítne-li insolvenční správce vydat majetkový prospěch získaný plněním z neplatného právního úkonu nebo nevyřídí-li žádost o jeho vydání v přiměřené lhůtě, lze se jeho vydání domáhat vylučovací žalobou podle tohoto zákona, která musí být podána nejpozději do 30 dnů ode dne, kdy insolvenční správce osobě, která o vydání majetkového prospěchu žádá, doručil písemné vyrozumění o odmítnutí její žádosti; právo na náhradu škody tím není dotčeno.“* Zvláštností tohoto ustanovení je jeho systematické zařazení u neplatnosti právních úkonu podle insolvenčního zákona. Dle názoru autora této práce by bylo pro vyšší přehlednost vhodné, aby zákonodárce tuto úpravu přidal do ustanovení § 225 InsZ.

2.3. Spory o vypořádání společného jmění dlužníka a jeho manžela

Vypořádání společného jmění manželů (pro tuto podkapitolu dále jen „SJM“) je základním předpokladem pro likvidaci majetkové podstaty dlužníka – manžela.⁷⁷ Je-li SJM v případech podle ustanovení § 268 odst. 2 InsZ vypořádáváno soudní cestou, jde v souladu s ustanovením § 159 odst. 1 písm. c) InsZ o incidenční spor.

Aktivně i pasivně legitimován k podání incidenční žaloby je insolvenční správce a zpravidla (bývalý) manžel dlužníka. Žaloba podaná proti dlužníku (nebo dlužníkem proti insolvenčnímu správci) naopak musí být pro nedostatek dlužníkovy legitimace zamítnuta.⁷⁸ Byl-li konkurs prohlášen (či nastaly-li účinky dle ustanovení § 408 odst. 1 nebo

---

⁷⁶ JIRMÁSEK, Tomáš. § 225 [Vyloučení věci ze soupisu majetkové podstaty]. In: SPRINZ, Petr, JIRMÁSEK, Tomáš, ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan, ZOUBEK, Hynek a kol. Insolvenční zákon. 1. vydání (4. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 59.; [cit. 12. října 2023].

⁷⁷ ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan. § 270 [Vypořádání společného jmění manželů]. In: SPRINZ, Petr, JIRMÁSEK, Tomáš, ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan, ZOUBEK, Hynek a kol. Insolvenční zákon. 1. vydání (4. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 2.; [cit. 14. října 2023].

⁷⁸ Srov. rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 1. února 2017, sp. zn. 103 VSPH 516/2016.

§ 409 odst. 2 InsZ) i na (bývalého) manžela dlužníka, dochází k přechodu legitimace tohoto manžela na jeho insolvenčního správce. Mají-li pak oba manželé téhož insolvenčního správce, musí být v jednom z insolvenčních řízení pro účely vypořádání SJM ustanoven oddělený správce ve smyslu ustanovení § 34 InsZ.⁷⁹

Jen v tomto řízení může insolvenční soud rozhodnout o tom, komu případně který majetek ze SJM a o způsobu vypořádání závazku manželů souvisejících s tímto majetkem.⁸⁰ Podání vylučovací žaloby manželem je vyloučeno.⁸¹ Soud přitom musí nejprve vyřešit jako předběžnou otázku, zda SJM není předlužené, neboť v případě by ho nešlo v tomto řízení vypořádat a žalobu by bylo třeba zamítnout.⁸² V souladu s ustanovením § 274 InsZ by se v takovém případě veškerý majetek spadající do SJM zahrnul do majetkové podstaty dlužníka.

Soudní řízení o vypořádání SJM může za podmínek ustanovení § 273 InsZ probíhat i mimo rámec insolvenčního řízení.⁸³ Bude se jednat toliko o případy odlišné od těch uvedených v ustanovení § 268 odst. 2 InsZ. K vypořádání SJM v takovém případě dojde buď v „klasickém“ sporném řízení podle občanského soudního řádu, nebo v nesporném pozůstalostním řízení podle zákona o zvláštních řízeních soudních. Soudní řízení o vypořádání SJM tak může za trvání insolvenčního řízení, a to i po prohlášení konkursu, probíhat ve třech různých režimech.⁸⁴

Probíhá-li vypořádání SJM jinak než v incidenčním sporu, je třeba brát v potaz ustanovení § 273 odst. 1 InsZ, podle kterého platí (i), že probíhá-li řízení o vypořádání SJM, stává se insolvenční správce prohlášením konkursu účastníkem tohoto řízení místo dlužníka a (ii), že trvají-li účinky rozhodnutí o úpadku, nelze toto řízení skončit soudním smírem. Obdobně jako v případě vypořádání SJM v incidenčním sporu tak po prohlášení konkursu na majetek dlužníka nemůže být dlužník nadále aktivně ani pasivně legitimován ke sporu. Věcně příslušné k projednání sporu v prvním stupni jsou však v tomto případě okresní soudy.⁸⁵

---

⁷⁹ ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan. § 273 [Řízení o vypořádání společného jmění manželů]. In: SPRINZ, Petr, JIRMÁSEK, Tomáš, ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan, ZOUBEK, Hynek a kol. Insolvenční zákon. 1. vydání (4. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 12.; [cit. 14. října 2023].

⁸⁰ Srov. rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 15. prosince 2016, sp. zn. 101 VSPH 197/2016.

⁸¹ Srov. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23. listopadu 2016, sp. zn. 104 VSPH 847/2016.

⁸² Srov. rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 20. února 2013, sp. zn. 103 VSPH 48/2012.

⁸³ ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan. § 270 [Vypořádání společného jmění manželů]. In: SPRINZ, Petr, JIRMÁSEK, Tomáš, ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan, ZOUBEK, Hynek a kol. Insolvenční zákon. 1. vydání (4. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 6.; [cit. 14. října 2023].

⁸⁴ ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan. § 273 [Řízení o vypořádání společného jmění manželů]. In: SPRINZ, Petr, JIRMÁSEK, Tomáš, ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan, ZOUBEK, Hynek a kol. Insolvenční zákon. 1. vydání (4. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 1.; [cit. 14. října 2023].

⁸⁵ Srov. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 22. dubna 2020, sp. zn. Ncp 256/2020.

K vypořádání SJM dlužníka může dojít i mimosoudní cestou, zpravidla dohodou. Podle ustanovení § 270 odst. 1 InsZ platí (i), že prohlášením konkursu přechází oprávnění uzavřít dohodu o vypořádání SJM na insolvenčního správce a (ii), že dohody o vypořádání SJM uzavřené dlužníkem po prohlášení konkursu jsou neplatné. K vypořádání SJM může dojít i na základě nevyvratitelné domněnky ve smyslu ustanovení § 741 OZ. Takový postup nelze podle Řeháčka bez dalšího vnímat jako selhání insolvenčního správce, neboť může jít v konkrétním případě o nejjednodušší a nejrychlejší způsob vypořádání, a tento postup tak bude aprobován ustanovením § 5 písm. a) InsZ.⁸⁶

2.4. Spory na základě odpůrcí žaloby

Další pro insolvenční řízení zcela zásadní kategorií incidenčních sporů jsou spory na základě odpůrcí žaloby ve smyslu ustanovení § 159 odst. 1 písm. d) InsZ. Účelem těchto sporů je obecně získat do majetkové podstaty dlužníka plnění z jím realizovaných relativně neúčinných právních úkonů.

2.4.1. Srovnání právní úpravy insolvenčního zákona s právní úpravou občanského zákoníku

Jak je dále blíže rozvedeno, zásadní rozdíly mezi právní úpravou relativní neúčinnosti v občanském zákoníku a v insolvenčním zákoně spočívají (i) v terminologii, (ii) v účelu těchto institutů, (iii) v rozdílných předpokladech pro možnost využít tyto instituty, (iv) v rozdílných subjektech aktivně i pasivně legitimovaných k podání odpůrcí žaloby a (v) v rozdílných postupech pro prosazení těchto institutů.

2.4.1.1. Právní úprava občanského zákoníku

Institutem relativní neúčinnosti se kromě insolvenčního zákona zabývá i občanský zákoník, přičemž tento (i) v ustanovení § 589 a násl. stanoví obecná pravidla, za nichž se věřitel může odpůrcí žalobou u příslušného soudu domáhat toho, aby soud určil, že právní jednání dlužníka není vůči němu právně účinné a (ii) na některých dalších místech stanoví další zvláštní

---

⁸⁶ ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan. § 270 [Vypořádání společného jmění manželů]. In: SPRINZ, Petr, JIRMÁSEK, Tomáš, ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan, ZOUBEK, Hynek a kol. Insolvenční zákon. 1. vydání (4. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 7.; [cit. 14. října 2023].

případy relativní neúčinnosti.⁸⁷ Pro předmětné srovnání právních úprav jsou však relevantní toliko zmíněná obecná pravidla.

K podstatě a účelu institutu relativní neúčinnosti dle občanského zákoníku se vyjádřil Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 31. srpna 2021, sp. zn. 24 Cdo 1415/2020, tak, že: *„Odpůrčí žaloba je právním prostředkem sloužícím k uspokojení vykonatelné pohledávky věřitele v řízení o výkon rozhodnutí (v exekučním řízení), a to postižením věcí nebo jiných majetkových hodnot, které odporovaným právním jednáním ušly z dlužníkovy majetku a ze kterých by se věřitel mohl uspokojit, kdyby k tomuto právnímu jednání nedošlo, popřípadě vymožením odpovídající náhrady nebo náhrady škody.“*

Dovolávat se relativní neúčinnosti podle občanského zákoníku je v obecné rovině možné pouze v případě, že (i) právním jednáním (a to jak komisivním, tak omisivním)⁸⁸ dlužníka došlo k naplnění některé ze skutkových podstat stanovených v ustanovení § 590 a 591 a věřitel své právo uplatnil v těchto ustanoveních stanovených lhůtách. Tyto lhůty jsou hmotněprávní a prekluzivní.⁸⁹ Pohledávka věřitele, jejíž uspokojení dlužník svým právním jednáním zkrátil, musí být vykonatelná (§ 589 odst. 1 InsZ). Vyhradí-li si však věřitel před vykonatelností jeho pohledávky právo dovolat se neúčinnosti právního jednání tzv. výhradou podle ustanovení § 593 OZ, lhůta k dovolání se neúčinnosti právního jednání mu neběží, dokud se pohledávka vykonatelnou nestane.

Věřitel se může neúčinnosti právního jednání vždy dovolávat proti tomu, kdo s dlužníkem právně jednal, nebo kdo z právního jednání přímo nabyl prospěch, vůči jeho dědici nebo vůči tomu, kdo nabyl jmění při přeměně právnické osoby jako její právní nástupce (§ 594 odst. 1 OZ). Vůči jinému právnímu nástupci se může věřitel dovolávat relativní neúčinnosti právního jednání pouze, pokud mu musely být známy okolnosti, pro něž by se věřitel mohl dovolat neúčinnosti právního jednání, nabyli-li právo bezúplatně, anebo jde-li o osobu blízkou osobě uvedené v ustanovení § 594 odst. 1 OZ, ledaže jí v době, kdy právo po předchůdci nabyta, nemusely být známy okolnosti, pro něž by se věřitel mohl dovolat neúčinnosti právního jednání (§ 594 odst. 2 OZ).

---

⁸⁷ Srov. např. ustanovení § 1524 odst. 2 OZ.

⁸⁸ Srov. ustanovení § 592 OZ.

⁸⁹ JANOŮŠKOVÁ, Anežka. § 590 [Skutkové podstaty a lhůty]. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. Občanský zákoník. 2. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 2.; [cit. 14. října 2023].

2.4.1.2. Právní úprava insolvenčního zákona

Insolvenční zákon obsahuje úpravu institutu relativní neúčinnosti v ustanovení § 111 (relativní neúčinnost *ex lege*), a dále v ustanoveních § 235 až § 243.

Na rozdíl od občanského zákoníku, který pracuje s termínem „*právní jednání*“, pracuje insolvenční zákon s termínem „*právní úkon*“. Je tomu tak proto, že s tímto termínem pracoval zákon č. 40/1964 Sb., tedy „starý“ občanský zákoník, který byl účinný až do 1. ledna 2014.⁹⁰ Co do jejich významu jsou tyto termíny v zásadě obdobné.

Účelem institutu neúčinnosti právních úkonů je primárně chránit věřitele před právními úkony jejich dlužníka, jež vedou ke zmenšení jeho majetku, a tím i ke ztížení či úplnému zmaření uspokojení pohledávek těchto věřitelů. Sekundárně je tak tímto institutem chráněna rovněž majetková podstata dlužníka. Co do podstaty jsou instituty neúčinnosti právních úkonů dle insolvenčního zákona a relativní neúčinnosti dle občanského zákoníku v zásadě obdobné, neboť oba tkví v tom, že předmětné právní úkony (právní jednání) sice zůstávají platnými, avšak pozbývají právních účinků vůči okruhu subjektů, v jejichž prospěch tyto instituty působí. V insolvenčním řízení tvoří tento okruh subjektů obecně věřitelé (zatímco v úpravě občanského zákoníku jde o konkrétního věřitele, který se relativní neúčinnosti právního jednání sám dovolal), přičemž majetková hodnota, která z dlužníkovy majetku neúčinným jednáním ušla, náleží do majetkové podstaty, a slouží tak k jejich uspokojení.⁹¹

Právní úprava insolvenčního zákona je ve vztahu k úpravě občanského zákoníku *lex specialis*, přičemž podle insolvenčního zákona může být odporováno i některým právním jednáním, jimž podle obecné úpravy občanského zákoníku úspěšně odporovat nelze. Jde přitom o úpravu komplexní a úprava obsažená v občanském zákoníku se tak vůbec neprosadí.⁹²

Insolvenční zákon vychází ze zásady, že efektivnost insolvenčního řízení spočívá do značné míry na tom, jak se podaří odporovat dlužníkovým jednáním, jimiž zkracoval své věřitele, ze které vycházel již prvorepublikový zákon č. 64/1931 Sb. z. a n., Řád konkursní, vyrovnací a odpůrčí.⁹³ Institut relativní neúčinnosti právních úkonů je tak velmi důležitý.

Podle ustanovení § 235 odst. 1 InsZ jsou neúčinnými právní úkony, kterými dlužník zkracuje možnost uspokojení věřitelů nebo zvýhodňuje některé věřitele na úkor jiných. Toto ustanovení však samo o sobě není legální definicí neúčinných právních úkonů dle

---

⁹⁰ Srov. např. ustanovení § 34 zákona č. 40/1964 Sb.

⁹¹ MORAVEC, Tomáš. § 235 [Neúčinný právní úkon, odpůrčí žaloba]. In: MORAVEC, Tomáš, KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. Insolvenční zákon. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 848–849.

⁹² Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. října 2014, sp. zn. 21 Cdo 2299/2013.

⁹³ MORAVEC, Tomáš. § 235 [Neúčinný právní úkon, odpůrčí žaloba]. In: MORAVEC, Tomáš, KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. Insolvenční zákon. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 848–849.

insolvenčního zákona, neboť je současně třeba, aby předmětný právní úkon rovněž naplňoval některou z hypotéz ustanovení § 240 (právní úkony bez přiměřeného protiplnění), § 241 (zvýhodňující právní úkony) nebo § 242 (úmyslně zkracující právní úkony) InsZ.⁹⁴

Podle ustanovení § 235 odst. 2 InsZ platí, že neúčinnost dlužníkových právních úkonů, včetně těch, které jsou dle insolvenčního zákona neúčinné *ex lege*⁹⁵ a těch, které dlužník učinil poté, co nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, se zakládá rozhodnutím insolvenčního soudu o odpůřčí žalobě insolvenčního správce, kterou bylo odporováno dlužníkovým právním úkonům, není-li dále stanoveno jinak. Jinak je v insolvenčním zákoně stanoveno toliko v ustanovení § 246 odst. 2 InsZ, podle kterého není třeba, aby insolvenční správce podával odpůřčí žalobu proti právním úkonům dlužníka, kterými tento nakládal s majetkovou podstatou po prohlášení konkursu na jeho majetek. Insolvenční správce v tomto případě může majetkovou hodnotu, kterou dlužník neúčinným právním jednáním převedl na třetí osobu, sepsat ihned do soupisu majetkové podstaty. Její vlastník se však může domáhat jejího vyloučení ze soupisu excindační žalobou.⁹⁶

V důsledku přijetí zákona č. 284/2023 Sb., zákon o preventivní restrukturalizaci (dále jen „ZOPR“), účinného od 23. září 2023, byl do ustanovení § 235 InsZ nově vložen odst. 3, podle kterého platí, že za neúčinný nelze označit ani právní úkon spočívající v poskytnutí prozatímního financování, nového financování nebo dalších plateb souvisejících s preventivní restrukturalizací, pokud je tento v souladu s podmínkami plynoucími z ustanovení § 27 ZOPR; to platí i na věcně právní účinky takového právního úkonu.

Neúčinností právního úkonu není dotčena jeho platnost; v insolvenčním řízení však dlužníkovo plnění z neúčinných právních úkonů náleží do majetkové podstaty (§ 236 odst. 1 InsZ). Platnost právního úkonu je podle judikatury Nejvyššího soudu dokonce základním předpokladem pro to, aby tento mohl být neúčinný.⁹⁷

Není-li možné vydat do majetkové podstaty původní dlužníkovo plnění z neúčinného právního úkonu, musí za něj být poskytnuta rovnocenná náhrada (§ 236 odst. 2 InsZ). Tato rovnocenná náhrada však nemusí být vždy poskytována v penězích, ale může být

---

⁹⁴ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. února 2014, sp. zn. 29 Cdo 677/2011.

⁹⁵ Srov. ustanovení § 111 InsZ.

⁹⁶ SEDLÁČEK, Dušan. § 246 [Přechod oprávnění nakládat s majetkovou podstatou]. In: SPRINZ, Petr, JIRMÁSEK, Tomáš, ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan, ZOUBEK, Hynek a kol. Insolvenční zákon. 1. vydání (4. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 2.; [cit. 16. října 2023].

⁹⁷ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. ledna 2022, sp. zn. 29 ICdo 58/2021.

poskytnuta i v naturální formě či v úkonech. Její hodnota by však měla odpovídat obvyklé ceně dlužníkovu plnění.⁹⁸

Povinnost vydat do majetkové podstaty dlužníkovu plnění z neúčinných právních úkonů mají, a tedy jsou pasivně legitimovány k podání odpůrcí žaloby, osoby, v jejichž prospěch byl neúčinný právní úkon učiněn nebo které z něho měly prospěch, případně jejich dědici nebo právní nástupci, na které přešlo dlužníkovu plnění z neúčinných právních úkonů, jestliže jim v době, kdy toto plnění nabyli, musely být známy okolnosti, které odůvodňují právo dovolávat se neúčinnosti vůči jejich právním předchůdcům, nejde-li o osoby, které tvoří s dlužníkem koncern, anebo o osoby dlužníku blízké (§ 237 odst. 1 a 2 InsZ). Tyto osoby se mohou po skončení insolvenčního řízení domáhat po dlužníku vrácení vydaného plnění, jen nebylo-li použito k uspokojení věřitelů nebo nebylo-li s ním nakládáno jiným zákonem povoleným způsobem (§ 237 odst. 3 InsZ). Bylo-li plnění z neúčinného právního úkonu vzájemné, vydá je insolvenční správce oprávněným osobám bez zbytečného odkladu poté, co tyto osoby vydaly dlužníkovu plnění do majetkové podstaty. Není-li plnění poskytnuté dlužníku těmito osobami v majetkové podstatě rozpoznatelné nebo se v ní nenachází, považuje se pohledávka, která těmto osobám poskytnutím plnění dlužníku vznikla, za přihlášenou pohledávku a uspokojí se stejně jako tyto pohledávky (§ 273 odst. 4 InsZ).

Aktivně legitimován k podání odpůrcí žaloby je, jak plyne nejen z výše citovaného ustanovení § 235 odst. 2 InsZ, ale rovněž z ustanovení § 239 odst. 1 InsZ, pouze insolvenční správce, a to i když nemá dispoziční oprávnění.⁹⁹ Podání odpůrcí žaloby je přitom v jeho diskreci pouze v případě, že o tom nerozhodne věřitelský výbor. Pak insolvenční správce odpůrcí žalobu podat musí. Nejsou-li v majetkové podstatě peněžní prostředky potřebné ke krytí nákladů sporu, může insolvenční správce podmínit podání odpůrcí žaloby nebo další vedení incidenčního sporu tím, aby mu věřitelé poskytli na úhradu těchto nákladů přiměřenou zálohu. Skončí-li incidenční spor úspěchem insolvenčního správce, mohou věřitelé, kteří zálohu poskytli, požadovat její náhradu jako pohledávku za majetkovou podstatou (§ 239 odst. 2 InsZ).

Žalobu musí insolvenční správce podat v prekluzivní lhůtě 1 roku ode dne, kdy nastaly účinky rozhodnutí o úpadku dlužníka (§ 239 odst. 3 InsZ). Tato lhůta slouží podle judikatury Nejvyššího soudu k ochraně osob, které jsou povinny vydat dlužníkovu plnění z odporovaného

---

⁹⁸ Maršíková J. a kol.: Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Evropského parlamentu a Rady 2015/848 a prováděcími předpisy. 3. vydání. Praha: Leges, 2018, str. 521.

⁹⁹ K tomu, kdy má či nemá insolvenční správce dispoziční oprávnění, srov. zejména ustanovení § 229 InsZ.

právního úkonu do majetkové podstaty, přičemž zákonodárcem sledovaným zájmem je zde zejména zájem na právní jistotě právních vztahů a jejich nezpochybnitelnosti po uplynutí této prekluzivní lhůty.¹⁰⁰ Jde o lhůtu hmotněprávní.¹⁰¹ Je pak otázkou, zda je tato lhůta dostatečně dlouhá pro to, aby insolvenční správce mohl provést potřebná šetření ohledně odporovatelných právních úkonů dlužníka. Autor této práce se domnívá, že předmětná lhůta v některých případech být dostatečná nemusí, když podle jeho praktických zkušeností insolvenční správce ne vždy získá potřebné informace o odporovatelných právních úkonech dlužníka toliko na základě součinnosti od povinných orgánů a dlužníci bývají v poskytování potřebných podkladů insolvenčnímu správci spíše pasivní. Autor by s ohledem na tuto skutečnost předmětné ustanovení změnil tak, aby insolvenční správce mohl v případě odůvodněné potřeby požádat insolvenční soud o prodloužení lhůty.

Podle ustanovení § 239 odst. 4 InsZ platí, že dlužníkovo plnění z neúčinných právních úkonů náleží do majetkové podstaty právní mocí rozhodnutí, kterým bylo odpůřčí žalobě vyhověno. Tím podle shodného ustanovení není dotčeno právo insolvenčního správce v případě, že šlo o peněžité plnění nebo že má jít o peněžitou náhradu za poskytnuté plnění, požadovat odpůřčí žalobou vedle určení neúčinnosti dlužníkova právního úkonu i toto peněžité plnění nebo peněžitou náhradu plnění. Co se týká možnosti požadovat spolu s určením neúčinnosti dlužníkova právního úkonu i vydání nepeněžitého plnění, odpověď na tuto otázku není doposud jednoznačná. Výslovná možnost domáhat se vedle určení neúčinnosti dlužníkova právního úkonu vydání peněžitého plnění byla do ustanovení § 239 odst. 4 InsZ zakotvena až Revizní novelou. Absenci výslovné úpravy pro nepeněžité plnění vnímá Sprinz jako nedostatek nynější právní úpravy. Je však toho názoru, že by bylo v rozporu s principem racionálního zákonodárce, aby insolvenční správce mohl žádat peněžité plnění, respektive teoreticky i rovnocennou náhradu za plnění nepeněžité, a nemohl přitom požadovat v rámci téhož řízení nepeněžité plnění. Tímto způsobem je tak dle Sprinze (a rovněž i Richtera a Hásové, na které Sprinz v tomto textu odkazuje) třeba vykládat i předmětné ustanovení.¹⁰² Judikatura se však v současné době přiklání spíše k opačnému výkladu, než zmínění autoři odborné literatury.¹⁰³ Takový výklad je dle názoru autora této práce nejen v rozporu s principem racionálního

---

¹⁰⁰ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. května 2019, sp. zn. 29 ICdo 177/2017.

¹⁰¹ Srov. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 24. srpna 2016, sp. zn. 104 VSPH 435/2016.

¹⁰² SPRINZ, Petr. § 239 [Odpůřčí žaloba]. In: SPRINZ, Petr, JIRMÁSEK, Tomáš, ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan, ZOUBEK, Hynek a kol. Insolvenční zákon. 1. vydání (4. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 22.; [cit. 17. října 2023].

¹⁰³ Srov. např. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 18. prosince 2019, sp. zn. 102 VSPH 677/2019.

zákonodárce, ale rovněž v rozporu se zásadou vedení insolvenčního řízení tak, aby se dosáhlo rychlého, hospodárného a co nejvyššího uspokojení věřitelů [§ 5 písm. a) InsZ].

Poslední věta ustanovení § 239 odst. 4 InsZ stanoví, že vylučovací žaloba není přípustná. Toto pravidlo je třeba vykládat tak, že ten, komu byla soudem uložena povinnost vydat plnění z neúčinného právního úkonu dlužníka, se následně nemůže domáhat vyloučení tohoto plnění z majetkové podstaty vylučovací žalobou.¹⁰⁴

Jestliže v době zahájení insolvenčního řízení probíhá o téže věci řízení na základě odpůrcí žaloby jiné osoby, nelze v něm až do skončení insolvenčního řízení pokračovat (§ 239 odst. 1 věta druhá InsZ).

Proti pohledávce na vydání dlužníkovy plnění z neúčinného právního úkonu do majetkové podstaty není přípustné započtení (§ 238 InsZ).

Spornou zůstává rovněž otázka, jak postupovat v případě, že pasivně legitimovaná osoba vydá insolvenčnímu správci dlužníkovy plnění dobrovolně. Maršíková se spíše přiklání k nutnosti i v tomto případě trvat na výše uvedeném postupu, kdy se insolvenční správce musí v prekluzivní lhůtě domáhat odpůrcí žalobou určení neúčinnosti právního úkonu soudem, a to s ohledem na striktní výklad ustanovení § 235 odst. 2 a § 239 odst. 3 InsZ, ačkoliv sama připouští určitou nepraktičnost a přílišnou rigiditu takového postupu.¹⁰⁵ Sprinz však tomuto názoru oponuje, neboť se domnívá, že teleologickým výkladem předmětného ustanovení lze dojít k tomu, že je v takovém případě možné tento požadavek vypustit, neboť jeho účelem je zřejmě chránit tyto povinné osoby. Doporučuje však v takovém případě uzavření dohody o narovnání zahrnující zánik odpůrcího nároku proti povinnosti plnit (typicky zaplatit s případným zajištěním této povinnosti) nebo zahájení incidenčního sporu a případné uzavření soudního smíru.¹⁰⁶

Dosáhl-li nicméně věřitel na základě své odpůrcí žaloby podle ustanovení § 589 násl. OZ rozhodnutí o neúčinnosti právního úkonu a toto rozhodnutí nabylo právní moci před právní mocí rozhodnutí o úpadku, může se domáhat toho, aby mu do výše jeho pohledávky bylo vydáno plnění z tohoto neúčinného právního úkonu, aniž by takové plnění byl povinen

---

¹⁰⁴ SPRINZ, Petr. § 239 [Odpůrcí žaloba]. In: SPRINZ, Petr, JIRMÁSEK, Tomáš, ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan, ZOUBEK, Hynek a kol. Insolvenční zákon. 1. vydání (4. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 25.; [cit. 17. října 2023].

¹⁰⁵ Maršíková J. a kol.: Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Evropského parlamentu a Rady 2015/848 a prováděcími předpisy. 3. vydání. Praha: Leges, 2018, str. 521.

¹⁰⁶ SPRINZ, Petr. § 239 [Odpůrcí žaloba]. In: SPRINZ, Petr, JIRMÁSEK, Tomáš, ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan, ZOUBEK, Hynek a kol. Insolvenční zákon. 1. vydání (4. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 27.; [cit. 18. října 2023].

předat do majetkové podstaty (§ 243 InsZ). Podle Moravce z tohoto ustanovení plyne, že dlužníkům věřitel má právo na vydání tohoto plnění i proti správci, který zapsal do majetkové podstaty stejný předmět, byť z jiného důvodu.¹⁰⁷

2.4.2. Právní úkony bez přiměřeného protiplnění

Podle ustanovení § 240 odst. 1 InsZ je právním úkonem bez přiměřeného protiplnění právní úkon, jímž se dlužník zavázal poskytnout plnění bezúplatně nebo za protiplnění, jehož obvyklá cena je podstatně nižší než obvyklá cena plnění, k jehož poskytnutí se zavázal dlužník.

Právním úkonem bez přiměřeného protiplnění se podle ustanovení § 240 odst. 2 InsZ rozumí pouze právní úkon, který dlužník učinil v době, kdy byl v úpadku či právní úkon, který k jeho úpadku vedl. Podle stejného ustanovení však platí vyvratitelná domněnka, že právní úkon bez přiměřeného protiplnění učiněný ve prospěch osoby dlužníku blízké (§ 22 OZ) nebo osoby, která tvoří s dlužníkem koncern (§ 79 a násl. ZOK), je úkonem, který dlužník učinil v době, kdy byl v úpadku.

Právnímu úkonu bez přiměřeného protiplnění, který byl učiněn ve prospěch osoby dlužníku blízké nebo osoby, která tvoří s dlužníkem koncern, lze odporovat, jen byl-li učiněn v posledních 3 letech před zahájením insolvenčního řízení¹⁰⁸. Právnímu úkonu bez přiměřeného protiplnění učiněnému ve prospěch jiné osoby lze odporovat jen byl-li učiněn v době 1 roku před zahájením insolvenčního řízení (§ 240 odst. 3 InsZ). Pro posouzení, zda lze právnímu úkonu dlužníka odporovat je rozhodující, kdy nastoupily účinky dlužníkovy jednání.¹⁰⁹ To platí obdobně i pro skutkové podstaty podle ustanovení § 241 a 242 InsZ.

Ustanovení § 240 odst. 4 InsZ obsahuje negativní výčet právních úkonů, které právními úkony bez přiměřeného protiplnění nejsou. Jde (i) o plnění uložené právním předpisem, (ii) o příležitostný dar v přiměřené výši, (iii) o poskytnutí plnění, kterým bylo vyhověno ohledům slušnosti, a (iv) o důvodně předpokládaný přiměřený prospěch.

Podmínky odporovatelnosti, a dále otázku, zda měl dlužník po uzavření odporovaného právního úkonu další dostatečný majetek k uspokojení věřitelů, je podle rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 22. prosince 2015, sp. zn. 29 ICdo 48/2013, nutné posuzovat ke dni

---

¹⁰⁷ MORAVEC, Tomáš. § 243 [Plnění z neúčinného právního úkonu mimo podstatu]. In: MORAVEC, Tomáš, KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. Insolvenční zákon. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 907.

¹⁰⁸ Podle ustanovení § 97 odst. 1 za středníkem InsZ se insolvenční řízení zahajuje dnem, kdy insolvenční návrh došel věcně příslušnému soudu.

¹⁰⁹ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. října 2017, sp. zn. 29 ICdo 76/2015.

vzniku právního úkonu (to opět platí i pro skutkové podstaty podle ustanovení § 241 a § 242 InsZ). Podle téhož rozhodnutí přiměřeným protiplněním nebo důvodně předpokládaným přiměřeným prospěchem za zřízení zástavního práva váznoucího na majetku dlužníka není možnost regresního nároku zástavního dlužníka za obligačním dlužníkem v případě, že dlužník bude povinen splnit svůj závazek ze zástavních smluv. V rozsudku ze dne 31. března 2020, sp. zn. 29 ICdo 98/2018, Nejvyšší soud judikoval, že protiplnění musí být majetkové povahy, reálné a přiměřeně ekvivalentní. Nemůže však mít nemajetkovou povahu nebo podobu, kterou nelze nijak zpeněžit anebo využít k uspokojení věřitelů.

Přiměřenost plnění se posuzuje zejména z kvantitativního kritéria. Tím se rozumí rozdíl hodnoty protiplnění oproti obvyklé hodnotě plnění dlužníka. Zpravidla se nechává pro tyto účely zpracovat znalecký posudek. Sprinz považuje kvalifikovanou nepřiměřenost na úrovni cca 30 až 35 % oproti obvyklé ceně, nicméně má rovněž za to, že by bylo možné hodnotu protiplnění poměřovat i časovou hodnotou pro dlužníka, neboť z rozličných důvodů (zajištění cash flow, strategická investice atp.) může mít pro dlužníka vyšší hodnotu dnešních 70 % pohledávky než celá pohledávka vymožená později v soudním řízení. Nelze však opomenout ani kvantitativní kritérium, kterým může být například dopad sporného právního úkonu do majetkové sféry dlužníka z hlediska možnosti uspokojení dalších věřitelů, důvody, pro které dlužník sporný právní úkon učinil, a případně i další okolnosti, za nichž dlužník dotčený právní úkon učinil.¹¹⁰

2.4.3. Zvýhodňující právní úkony

Podle ustanovení § 241 odst. 1 InsZ se zvýhodňujícím právním úkonem rozumí právní úkon, v jehož důsledku se některému věřiteli dostane na úkor ostatních věřitelů vyššího uspokojení, než jaké by mu jinak náleželo v konkursu. Odst. 3 téhož ustanovení pak nabízí demonstrativní výčet zvýhodňujících právních úkonů. Jde například o právní úkony, jimiž dlužník (i) splnil dluh dříve, než se stal splatným, (ii) dohodl změnu nebo nahrazení závazku ve svůj neprospěch, (iii) prominul svému dlužníku splnění dluhu nebo jinak dohodl anebo umožnil zánik či nesplnění svého práva nebo (iv) poskytl svůj majetek k zajištění již existujícího závazku, ledaže jde o vznik zajištění v důsledku změn vnitřního obsahu zastavené věci hromadné. Konkrétně může v praxi zvýhodňující právní úkon spočívat například

---

¹¹⁰ SPRINZ, Petr. § 240 [Neúčinnost právních úkonů bez přiměřeného protiplnění]. In: SPRINZ, Petr, JIRMÁSEK, Tomáš, ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan, ZOUBEK, Hynek a kol. Insolvenční zákon. 1. vydání (4. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 13–14.; [cit. 22. října 2023].

i v započtení dlužníkovy splatné pohledávky oproti věřitelově nesplacené pohledávce ve prospěch nezajištěnému věřiteli nebo v uznání promlčeného dluhu dlužníkem věřiteli.¹¹¹

Dlužno podotknout, že z obecné definice odporovatelného právního úkonu (§ 235 InsZ), ani z definice skutkové podstaty zvýhodňujícího právního úkonu nevyplývá, že se zvýhodňující právní jednání musí projevit zmenšením či (právním) znehodnocením majetku dlužníka. Může jít rovněž o situace, kdy se v důsledku zvýhodňujícího právního úkonu zvětšení či zmnoží dlužníkovy dluhy uspokojované později v insolvenční, čímž se, byť stejná majetková podstata, bude dělit mezi více věřitelů, než by tomu bylo bez tohoto jednání. Důkazní břemeno k prokázání těchto skutečností tíží insolvenčního správce.¹¹²

Zvýhodňujícím právním úkonem podle negativního výčtu ustanovení § 241 odst. 5 InsZ naopak není (i) zřízení zajištění závazku dlužníka, obdržel-li za ně dlužník současně přiměřenou protihodnotu, (ii) právní úkon učiněný za podmínek obvyklých v obchodním styku, na základě kterého dlužník obdržel přiměřené protiplnění nebo jiný přiměřený majetkový prospěch, a to za předpokladu, že nešlo o úkon učiněný ve prospěch osoby dlužníkovi blízké nebo osoby, která tvoří s dlužníkem koncern, a že osoba, v jejíž prospěch byl úkon učiněn, nemohla ani při náležité pečlivosti poznat, že dlužník je v úpadku nebo že by tento úkon mohl vést jeho úpadku a (iii) právní úkon, který dlužník učinil za trvání moratoria nebo po zahájení insolvenčního řízení za podmínek stanovených insolvenčním zákonem.

Platí zde shodná časová pravidla a podmínka úpadku dlužníka v době učinění právního úkonu (případně způsobení si úpadku tímto právním úkonem), jako u právních úkonů bez přiměřeného protiplnění (§ 241 odst. 2 a odst. 4 InsZ).

Právní úkon dlužníka, kterým zvýhodní věřitele na úkor jiných věřitelů může mít pro dlužníka rovněž trestněprávní následky. Ustanovení § 223 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „TZ“ či „trestní zákoník“), zavedlo skutkovou podstatu trestného činu (přečinu či zločinu¹¹³ v návaznosti na výši způsobené škody a další modalities) zvýhodnění věřitele, přičemž tohoto trestného činu se v základní skutkové podstatě dopustí ten, kdo jako dlužník, který je v úpadku, zmaří, byť i jen částečně, uspokojení svého věřitele zvýhodněním jiného věřitele, a způsobí tím na cizím majetku škodu nikoli malou, tedy alespoň 50.000,- Kč, a zároveň méně než 100.000,- Kč.¹¹⁴ Na rozdíl od úpravy

---

¹¹¹ MORAVEC, Tomáš. § 241 [Neúčinnost zvýhodňujících právních úkonů]. In: MORAVEC, Tomáš, KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. Insolvenční zákon. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 897.

¹¹² Tamtéž, s. 895.

¹¹³ Srov. ustanovení § 14 TZ.

¹¹⁴ Srov. ustanovení § 138 odst. 1 písm. b) TZ.

insolvenčního zákona však (i) trestní zákoník stanovuje pro naplnění základní skutkové podstaty úmysl dlužníka takto jednat¹¹⁵ a (ii) je zde speciálním subjektem dlužník, který již je v úpadku (tedy nemůže jít o dlužníka, který si předmětným právním úkonem úpadek teprve způsobí). Využití institutu odporovatelnosti v insolvenčním řízení přitom nevylučuje případný trestněprávní postih dlužníka. Dle Púryho se k němu nicméně může přihlídnout při posuzování subsidiarity trestní represe ve smyslu § 12 odst. 2 TZ.¹¹⁶

2.4.4. Úmyslně zkracující právní úkony

Podle ustanovení § 242 odst. 1 InsZ lze odporovat právnímu úkonu, kterým dlužník úmyslně zkrátil uspokojení věřitele, byl-li tento úmysl druhé straně znám nebo jí se zřetelem ke všem okolnostem musel být znám. Má se přitom za to, že jedná-li takto dlužník ve prospěch osoby dlužníku blízké nebo osoby, která tvoří s dlužníkem koncern, byl dlužníkův úmysl této osobě znám (§ 242 odst. 2 InsZ). V řízení o odpůřčí žalobě musí tvrdit a prokázat, že úmysl zkrátit věřitele byl druhé straně znám nebo jí se zřetelem ke všem okolnostem musel být znám insolvenční správce. To se bude posuzovat z hlediska průměrné, věci znalé osoby (§ 4 odst. 2 OZ), nejde-li o osobu odborně zdatnou (§ 5 odst. 1 OZ).¹¹⁷

Podle judikatury Nejvyššího soudu se zkrácením věřitele ve smyslu této skutkové podstaty rozumí zmaření či ztížení uspokojení dlužníkovy věřitelů. Nestačí však pouhá možnost, hrozba či úmysl, ale musí jít o právní jednání (právní úkon), kterým dlužník skutečně a objektivně zkrátil některého svého věřitele¹¹⁸ Typicky je uspokojení věřitele zkráceno zmenšením majetku dlužníka na úkor majetkové podstaty spočívající v pozbytí věci, zatížení věci, založení jiné pohledávky či potenciálně též v nenabytí věci či jiné majetkové hodnoty.¹¹⁹ Podle judikatury Nejvyššího soudu dále pro zkoumání úmyslu dlužníka *cum animo fraudandi* není právně rozhodné, zda jeho úmysl směřuje ke zkrácení pohledávky dlužníkovy věřitele,

---

¹¹⁵ Srov. příslušná ustanovení insolvenčního zákona s ustanovením § 13 odst. 2 TZ.

¹¹⁶ PÚRY, František. § 223 [Zvýhodnění věřitele]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 2876, marg. č. 11.; [cit. 19. října 2023].

¹¹⁷ SPRINZ, Petr. § 242 [Neúčinnost úmyslně zkracujících právních úkonů]. In: SPRINZ, Petr, JIRMÁSEK, Tomáš, ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan, ZOUBEK, Hynek a kol. Insolvenční zákon. 1. vydání (4. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 14.; [cit. 19. října 2023].

¹¹⁸ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. prosince 2018, sp. zn. 29 ICdo 90/2016.

¹¹⁹ SPRINZ, Petr. § 242 [Neúčinnost úmyslně zkracujících právních úkonů]. In: SPRINZ, Petr, JIRMÁSEK, Tomáš, ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan, ZOUBEK, Hynek a kol. Insolvenční zákon. 1. vydání (4. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 7.; [cit. 19. října 2023].

kteřá ješře není splatná, nebo dokonce ke zkrácení pohledávky, kteřá ješře nevznikla či že jde o splatnou pohledávku, o kteřé se vede soudní spor.¹²⁰

Podle ustanovení § 242 odst. 3 InsZ lze úmyslně zkracujícímú právnímu úkonu odporovat, byl-li učiněn v posledních 5 letech před zahájením insolvenčního řízení. Časové omezení je zde tak (i) podstatně delší než v předchozích případech a (ii) nerozlišuje mezi osobami provázanými s dlužníkem (osoba blízka, koncern) a jinými osobami.

Předpokladem naplnění znaků této skutkové podstaty, na rozdíl od skutkových podstat uvedených výše, není požadavek, aby šlo o právní jednání, které dlužník učinil v době, kdy byl v úpadku, případně, aby šlo o právní jednání, které vedlo k dlužníkovu úpadku.¹²¹ O úmyslně zkracující právní úkon může konkrétně jít například v situaci, kdy dlužník – podnikatel v úpadku daruje nemovitost mu blízkým osobám, přičemž tyto osoby v řízení o incidenčním sporu netvrdí ani neprokážou nic, z čeho by bylo možné dospět k závěru, že vynaložily náležitou pečlivost při snaze zjistit skutečný stav věci ohledně dlužníkovu podnikání.¹²²

2.5. Spory o náhradu škody na majetkové podstatě vzniklé porušením povinností insolvenčním správcem

Dalším specifickým druhem incidenčních sporů jsou spory o náhradu škody na majetkové podstatě vzniklé porušením povinností insolvenčním správcem. Jak plyne již z názvu, předpokladem pro možnost vedení těchto incidenčních sporů je protiprávní jednání insolvenčního správce spočívající v porušení jeho povinností, které má za následek vznik škody na majetkové podstatě dlužníka.

Ustanovení § 36 InsZ stanoví základní povinnosti insolvenčního správce v insolvenčním řízení. Podle odst. 1 tohoto ustanovení je insolvenční správce povinen při výkonu funkce postupovat svědomitě a s odbornou péčí, a dále je povinen vyvinout veškeré úsilí, které lze po něm spravedlivě požadovat, aby věřitelé byli uspokojeni v co nejvyšší míře. Společnému zájmu věřitelů je přitom povinen dát přednost před zájmy vlastními i před zájmy jiných osob (včetně dlužníka). Nejvyšší soud tuto povinnost insolvenčního správce ve své

---

¹²⁰ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. července 2021, sp. zn. 29 ICdo 58/2020.

¹²¹ SPRINZ, Petr. § 242 [Neúčinnost úmyslně zkracujících právních úkonů]. In: SPRINZ, Petr, JIRMÁSEK, Tomáš, ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan, ZOUBEK, Hynek a kol. Insolvenční zákon. 1. vydání (4. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 4.; [cit. 19. října 2023].

¹²² Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. října 2021, sp. zn. 29 Cdo 117/2020.

judikatuře vyložil tak, že insolvenční správce je povinen hájit společný zájem věřitelů, přičemž k tomu, aby byli věřitelé uspokojeni v co nejvyšší míře, má dokonce směřovat veškerou svou činnost.¹²³ Další povinnosti vyplývají insolvenčnímu správci (i) z dalších odstavců tohoto ustanovení (povinnost poskytovat součinnost věřitelským orgánům, předkládat zprávy, zřizovat zvláštní účty majetkové podstaty...), (ii) z dalších ustanovení insolvenčního zákona, (iii) ze zvláštních zákonů a (iv) z rozhodnutí insolvenčního soudu (§ 37 odst. 1 InsZ). Konkrétně ve vztahu k povinnostem insolvenčního správce k majetkové podstatě bylo například Nejvyšším soudem judikováno, že pro insolvenční řízení se sice nepoužijí ustanovení občanského zákoníku o prosté správě cizího majetku, ale ustanovení občanského zákoníku týkající se plné správy cizího majetku je možné aplikovat i v insolvenčním řízení, projdou-li testem jejich subsidiární použitelnosti, provedeným poměřením těchto ustanovení občanského zákoníku s těmi ustanoveními insolvenčního zákona, která upravují insolvenční správu majetku, jakož i posouzením, zda subsidiární použitelnost příslušného ustanovení občanského zákoníku nevylučuje sama povaha insolvenční správy majetku.¹²⁴

Základní právní úprava odpovědnosti insolvenčního správce za škodu nebo jinou újmu způsobenou při výkonu funkce je upravena v ustanovení § 37 InsZ. Podle tohoto ustanovení odpovídá insolvenční správce za škodu nebo jinou újmu, kterou dlužníku, věřitelům nebo třetím osobám způsobil přímo insolvenční správce nebo osoby, které insolvenční správce používá při výkonu funkce (§ 40 odst. 2 InsZ) tím, že při výkonu své funkce porušil povinnosti, které jsou mu uloženy zákonem nebo rozhodnutím soudu, jakož i tím, že při jejím výkonu nepostupoval s odbornou péčí; této odpovědnosti se insolvenční správce může zprostit toliko, prokáže-li, že vzniku újmy nemohl zabránit ani při vynaložení veškerého úsilí, které po něm bylo možné spravedlivě požadovat se zřetelem k průběhu insolvenčního řízení. Podle Řeháčka jde přitom o prostou objektivní odpovědnost za činnost insolvenčního správce (nikoliv za výsledek). V ostatním se podpůrně použijí ustanovení § 2894 a násl. OZ.¹²⁵

Právo na náhradu škody nebo jiné újmy proti insolvenčnímu správci se promlčí v subjektivní lhůtě 2 let běžící od okamžiku, kdy se poškozený dozvěděl o výši škody a odpovědnosti insolvenčního správce, a v objektivní lhůtě 3 let. Jde-li však o škodu

---

¹²³ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. února 2021, sp. zn. 29 ICdo 21/2019.

¹²⁴ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. dubna 2018, sp. zn. 29 Cdo 819/2018.

¹²⁵ ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan. § 37 [Odpovědnost správce za škodu nebo jinou újmu]. In: SPRINZ, Petr, JIRMÁSEK, Tomáš, ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan, ZOUBEK, Hynek a kol. Insolvenční zákon. 1. vydání (4. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 1-3.; [cit. 19. října 2023].

způsobenou úmyslným trestným činem, za který byl insolvenční správce pravomocně odsouzen, objektivní lhůta činí 10 let od skončení insolvenčního řízení (§ 37 odst. 4 InsZ).

Způsobí-li insolvenční správce škodu na majetkové podstatě, vznikají v jejím důsledku v zásadě dva souběžné nároky. Těmito nároky jsou (i) primární nárok dlužníka na náhradu škody na jeho majetku a (ii) sekundární, odvozený nárok věřitele vyplývající z toho, že nebyl uspokojen v rozsahu, v jakém by mohl být uspokojen za situace, že by ke vzniku škody na majetkové podstatě nedošlo.¹²⁶

Jak lze opět dovést již z názvu institutu, pasivně legitimován k podání žaloby bude vždy insolvenční správce. Aktivně legitimována k podání žaloby je osoba s dispozičními oprávněními k majetkové podstatě – tedy dlužník či jiný insolvenční správce.¹²⁷

Jak rovněž plyne z výše uvedeného, o incidenční spor půjde pouze v případě, že škoda bude insolvenčním správcem způsobena na majetkové podstatě dlužníka. Odpověď na otázku, zda v konkrétním případě došlo k naplnění této *conditio sine qua non* ovšem v praxi nemusí být vždy jednoznačná. Vrchní soud v Praze například judikoval, že o incidenční spor ve smyslu ustanovení § 159 odst. 1 písm. e) InsZ půjde v případě, kdy žalobce – současný insolvenční správce dlužníka žaluje původního insolvenčního správce dlužníka na zaplacení částky, kterou si tento neoprávněně vyplatil jako odměnu ke škodě majetkové podstaty.¹²⁸ K obdobným závěrům došel Vrchní soud v Praze i za situace, kdy žalobce – současný insolvenční správce dlužníka žaluje původního insolvenčního správce dlužníka na zaplacení částky odpovídající rozdílu mezi příjmy žalovaného dosaženými v době, kdy vykonával funkci insolvenčního správce dlužníka a jeho výdaji (kteréžto příjmy a výdaje byly stanoveny insolvenčním soudem), kterou žalovaný zadržuje a odmítá ji vydat do majetkové podstaty dlužníka.¹²⁹ K opačnému závěru, tedy že nejde o incidenční spor (a k projednání takového sporu je tak věcně příslušný okresní soud podle pravidel občanského soudního řádu), však Vrchní soud v Praze došel například za situace, kdy insolvenční správce obligačního věřitele žaloval na náhradu škody insolvenčního správce obligačního dlužníka, přičemž mu tato škoda měla vzniknout tvrzeným nedostatečným uspokojením pohledávky obligačního věřitele v insolvenčním řízení obligačního dlužníka v důsledku porušení povinností insolvenčního správce.¹³⁰

---

¹²⁶ Tamtéž, marg. č. 9.; [cit. 20. října 2023].

¹²⁷ Tamtéž, marg. č. 17.; [cit. 19. října 2023].

¹²⁸ Srov. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 8. února 2021, sp. zn. Ncp 88/2021.

¹²⁹ Srov. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 16. února 2021, sp. zn. Ncp 94/2021.

¹³⁰ Srov. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 21. března 2023, sp. zn. 101 VSPH 102/2023.

Režimu incidenčních sporů ve smyslu ustanovení § 159 odst. 1 písm. e) InsZ nepodléhá ani situace, kdy insolvenční správce podle ustanovení § 37 odst. 3 InsZ odpovídá za škodu nebo jinou újmu, která vznikla věřiteli s pohledávkou za majetkovou podstatou tím, že nemohla být uspokojena jeho pohledávka vzniklá na základě právního úkonu insolvenčního správce. Je tomu tak z důvodu, že ustanovení § 203 odst. 4 InsZ přímo stanoví, že se v takovém případě o incidenční spor nejedná.

2.6. Spory o platnost smluv, kterými došlo ke zpeněžení majetkové podstaty prodejem mimo dražbu

Jak plyne z názvu tohoto druhu incidenčního sporu, jde o incidenční spor, který může vzniknout v souvislosti se zpeněžením majetkové podstaty dlužníka prodejem mimo dražbu. Zpeněžením majetkové podstaty se podle ustanovení § 283 odst. 1 InsZ rozumí (i) převedení veškerého majetku, který do ní náleží, na peníze za účelem uspokojení věřitelů, (ii) využití bankovních kont dlužníka a jeho peněžní hotovosti a (iii) úplatné postoupení dlužníkových pohledávek.

Ke zpeněžování majetkové podstaty přitom dochází, je-li úpadek dlužníka řešen konkursem (§ 283 a násl. InsZ) nebo oddlužením (§ 398 odst. 1 InsZ). Argumentem *a contrario* lze tak dovodit, že ke zpeněžování majetkové podstaty nedochází jen pokud je úpadek dlužníka řešen reorganizací.

Podle Kotoučové představuje zpeněžování majetkové podstaty prodejem mimo dražbu neboli „*prodej z volné ruky*“ v praxi poměrně častý postup.¹³¹ Takto však může insolvenční správce postupovat toliko udělí-li mu k tomu souhlas jak věřitelský výbor, tak insolvenční soud, který může zároveň při udělení souhlasu stanovit konkrétní podmínky prodeje. Dokud nedojde k udělení obou souhlasů, nenabývá smlouva o prodeji mimo dražbu *ex lege* účinnosti (§ 289 odst.1 InsZ). Judikaturou Nejvyššího soudu bylo dovozeno, že souhlas insolvenčního soudu je předpokladem platnosti smlouvy o prodeji mimo dražbu, přičemž jeho absence zakládá dokonce absolutní neplatnost této smlouvy.¹³² Rozhodnutí insolvenčního soudu o udělení souhlasu insolvenčnímu správci s uzavřením smlouvy o zpeněžení mimo dražbu má povahu

---

¹³¹ KOTOUČOVÁ, Jiřina, MORAVEC, Tomáš. § 289 [Zpeněžení prodejem mimo veřejnou dražbu]. In: MORAVEC, Tomáš, KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. Insolvenční zákon. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 1063–1064.

¹³² Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. prosince 2004, sp. zn. 29 Odo 31/2004.

rozhodnutí vydaného při výkonu dohlédací činnosti (§ 11 odst. 1 InsZ) a nelze je napadnout odvoláním (§ 91 InsZ).¹³³ Dále bylo judikaturou dovozeno, že tyto souhlasy nemohou být nahrazeny pokyny zajištěného věřitele.¹³⁴ Souhlas insolvenčního soudu a věřitelského výboru naopak není nutný k prodeji věcí bezprostředně ohrožených zkázou nebo znehodnocením, jakož i věcí běžně zcizovaných při pokračujícím provozu dlužníkovy podniku (§ 289 odst. 1 InsZ). Nastane-li situace, že insolvenční správce zpeněží věci, u kterých má za to, že je lze zpeněžit bez souhlasu insolvenčního soudu a věřitelského výboru, a následně vyjde najevo, že se o takové věci nejedná, je možné, aby byl souhlas těchto subjektů udělen i dodatečně.¹³⁵ Jde-li však o zpeněžení věci, práva, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty, jež slouží k zajištění pohledávky zajištěného věřitele, případný pokyn zajištěného věřitele souhlas insolvenčního soudu a věřitelského výboru nahrazuje (§ 293 odst. 2 InsZ).

Podle ustanovení § 289 odst. 2 InsZ platí, že při prodeji mimo dražbu lze kupní cenu stanovit pod cenu odhadní, přičemž insolvenční správce přihlédne i k nákladům, které by jinak bylo nutné vynaložit na správu zpeněžovaného majetku. Ústavní soud k tomu judikoval, že zásadám insolvenčního řízení zcela odpovídá dosažení rychlého, hospodárního a co nejvyššího uspokojení věřitelů, v jejichž rámci je vhodné či dokonce v mnoha případech nezbytné prodat veškerý majetek spadající do majetkové podstaty úpadce pod cenou odhadní tak, aby konečný výsledek při započtení nákladů na správu zpeněžovaného majetku byl kladný a nikoli záporný.¹³⁶

Platnost smlouvy, kterou došlo ke zpeněžení prodejem mimo dražbu, lze napadnout jen žalobou podanou u insolvenčního soudu, a to nejpozději do 3 měsíců ode dne zveřejnění smlouvy v insolvenčním rejstříku (§ 289 odst. 3 věta první InsZ). Jedná se o lhůtu hmotněprávní.¹³⁷ Pro počátek běhu lhůty je zcela zásadní transparentní zveřejnění smlouvy o prodeji mimo dražbu v insolvenčním rejstříku. K tomu Vrchní soud v Praze judikoval, že k ochraně práv dotčených osob je třeba, aby kupní smlouva byla v insolvenčním rejstříku zveřejněna samostatně (a tím dostatečně transparentně), a aby skutečnost, že došlo ke zveřejnění kupní smlouvy v insolvenčním rejstříku, z insolvenčního rejstříku výslovně

---

¹³³ KOTOUČOVÁ, Jiřina, MORAVEC, Tomáš. § 289 [Zpeněžení prodejem mimo veřejnou dražbu]. In: MORAVEC, Tomáš, KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. Insolvenční zákon. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 1063–1064.

¹³⁴ Srov. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 12. března 2012, sp. zn. 1 VSPH 194/2012.

¹³⁵ SPRINZ, Petr, NOVOPACKÝ, Lukáš. § 289 [Zpeněžení prodejem mimo dražbu]. In: SPRINZ, Petr, JIRMÁSEK, Tomáš, ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan, ZOUBEK, Hynek a kol. Insolvenční zákon. 1. vydání (4. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 8.; [cit. 23. října 2023].

¹³⁶ Srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 22. prosince 2009, sp. zn. III. ÚS 3066/09.

¹³⁷ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. dubna 2022, sp. zn. 29 ICdo 148/2020.

vyplývala.¹³⁸ Tyto závěry vzal za své i Nejvyšší soud, přičemž k tomu však ještě dodal, že vada při zveřejnění smlouvy sama o sobě nezakládá její neplatnost.¹³⁹ Předmětná lhůta je stanovena v zájmu ochrany právní jistoty nabyvatele, a proto se nepoužije, nebyl-li nabyvatel v dobré víře (§ 289 odst. 3 věta druhá InsZ). Žalobu je v takovém případě možné podat do skončení insolvenčního řízení (jako je tomu obecně u incidenčních sporů) a právo namítat neplatnost smlouvy se promlčí v obecné promlčení lhůtě.¹⁴⁰ Nabyvatel nebude v dobré víře například za situace, kdy nabude majetek za zastřeným účelem či za účelem poškození věřitelů. Dobrou víru je třeba posuzovat z objektivního hlediska.¹⁴¹

Aktivní legitimaci k podání žaloby má vždy účastník insolvenčního řízení (dlužník, přihlášení věřitelé, insolvenční správce) a druhá strana takové smlouvy. Vlastník předmětu zpeněžení je v souladu s ustanovením § 15 InsZ účastníkem insolvenčního řízení toliko po dobu, po kterou insolvenční soud rozhoduje o jím podané vylučovací žalobě (podání vylučovací žaloby vlastníkem předmětu zpeněžení je tak předpokladem jeho aktivní legitimace k podání žaloby na neplatnost smlouvy o prodeji mimo dražbu).¹⁴² Poměrně recentní judikaturou Nejvyššího soudu bylo postaveno najisto, že podmínkou aktivní legitimace není naléhavý právní zájem žalobce.¹⁴³ Účastníky řízení o incidenčním sporu musejí být všichni, kdo takovou smlouvu uzavřeli, jinak musí být žaloba pro nedostatek (pasivní) věcné legitimace zamítnuta.¹⁴⁴ Dodržení této podmínky je přitom výlučně věcí žalobce, když soud v dotčeném směru nemá poučovací povinnost.¹⁴⁵

Insolvenční zákon nestanoví žádné důvody neplatnosti smlouvy o prodeji mimo dražbu. Tyto jsou tak v rovině hmotněprávní stanoveny obecnou úpravou ustanovení § 580 a násl. OZ, a dále konkretizovány judikaturou. Neplatnost smlouvy o prodeji mimo dražbu mohou však zakládat i závažná procesní pochybení, která rovněž vyplývají z judikatury. Konkrétním důvodem neplatnosti tak kromě hmotněprávních důvodů stanovených občanským zákoníkem

---

¹³⁸ Srov. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 14. prosince 2018, sp. zn. 104 VSPH 942/2018.

¹³⁹ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. srpna 2022, sp. zn. 29 ICdo 125/2021.

¹⁴⁰ SPRINZ, Petr, NOVOPACKÝ, Lukáš. § 289 [Zpeněžení prodejem mimo dražbu]. In: SPRINZ, Petr, JIRMÁSEK, Tomáš, ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan, ZOUBEK, Hynek a kol. Insolvenční zákon. 1. vydání (4. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 19.; [cit. 23. října 2023].

¹⁴¹ KOTOUČOVÁ, Jiřina, MORAVEC, Tomáš. § 289 [Zpeněžení prodejem mimo veřejnou dražbu]. In: MORAVEC, Tomáš, KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. Insolvenční zákon. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 1065.

¹⁴² WEIGL, Veronika. Zpeněžování majetkové podstaty a ochrana vlastnického práva. Bulletin advokacie, 2023, č. 5, s. 39-44.

¹⁴³ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. září 2022, sp. zn. 29 ICdo 156/2020.

¹⁴⁴ SPRINZ, Petr, NOVOPACKÝ, Lukáš. § 289 [Zpeněžení prodejem mimo dražbu]. In: SPRINZ, Petr, JIRMÁSEK, Tomáš, ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan, ZOUBEK, Hynek a kol. Insolvenční zákon. 1. vydání (4. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 21–22.; [cit. 19. října 2023].

¹⁴⁵ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. listopadu 2014, sp. zn. 29 ICdo 79/2014.

může být například i nedodržení postupu při zpeněžování zajištění, spočívající v nepořízení znaleckého posudku k předmětu zajištění a nemožnosti podat a projednat námitky dalšího zajištěného věřitele v pořadí¹⁴⁶ či výše uvedená absence souhlasu insolvenčního soudu s prodejem mimo dražbu. Důvodem neplatnosti smlouvy naopak není nízká prodejní cena¹⁴⁷ či následné zjištění, že dlužník nebyl vlastníkem zpeněžené věci¹⁴⁸.

Nejvyšší soud ve své rozhodovací praxi řešil rovněž otázku konkurence vylučovací žaloby s žalobou na neplatnost smlouvy o prodeji mimo dražbu, přičemž došel k závěru, že nepodá-li osoba, která má za to, že jí k sepsanému majetku náleželo právo, které vylučovalo zařazení majetku do soupisu, případně, že tu je jiný důvod, pro který neměl být majetek zahrnut do soupisu, včasnou žalobu o určení neplatnosti smlouvy o prodeji mimo dražbu, může se vylučovací žalobou domáhat toliko vydání výtěžku zpeněžení (§ 225 odst. 6 InsZ), a to kvůli ochraně osoby, která nabyla předmětný majetek zpeněžením mimo dražbu. K tomu však dodal, že je možné uspět s vylučovací žalobou i za předpokladu, že se žalobou o určení neplatnosti smlouvy o prodeji mimo dražbu uspěla jiná osoba aktivně věcně legitimovaná k jejímu podání.¹⁴⁹

2.7. Spory o určení, zda tu je či není právní vztah nebo právo týkající se majetku nebo závazků dlužníka, je-li na takovém určení naléhavý právní zájem

Posledním druhem incidenčních sporů přímo uvedených v demonstrativním výčtu ustanovení § 159 odst. 1 InsZ jsou spory o určení, zda tu je či není právní vztah nebo právo týkající se majetku nebo závazků dlužníka, je-li na takovém určení naléhavý právní zájem.

Insolvenční zákon obsahuje v ustanoveních § 231 až § 234 vlastní speciální úpravu neplatnosti právních úkonů. I zde, obdobně jako je tomu u neúčinnosti právních úkonů, platí, že pojem právní úkon je co do významu zaměnitelný s pojmem právní jednání. Tato svébytná úprava pro účely insolvenčního řízení značně modifikuje obecnou úpravu neplatnosti právního jednání, jak je upravena v občanském zákoníku. Moravec příčinu zvláštní úpravy spatřuje především v tom, že obecná konstrukce neplatnosti v občanském zákoníku umožňuje, aby

---

¹⁴⁶ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. dubna 2022, sp. zn. 29 ICdo 99/2020.

¹⁴⁷ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. září 2022, sp. zn. 29 ICdo 69/2021.

¹⁴⁸ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. prosince 2018, sp. zn. 29 ICdo 18/2018.

¹⁴⁹ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. ledna 2017, sp. zn. 29 ICdo 24/2020.

neplatnost byla uznána i mimo soudní řízení, například dohodou účastníků, což by mohlo mít v některých případech za následek neodůvodněné krácení majetkové podstaty.¹⁵⁰

Insolvenční soud není vázán rozhodnutím jiného soudu či jiného orgánu, kterým v průběhu insolvenčního řízení došlo ke zjištění neplatnosti právního úkonu týkajícího se majetku nebo závazků dlužníka, ani jiným způsobem tohoto zjištění (§ 231 odst. 1 InsZ), přičemž v průběhu insolvenčního řízení je to výlučně on, kdo má neplatnost takového právního úkonu posoudit (§ 231 odst. 2 InsZ), a to i v případě, že je (ne)platnost právního úkonu posuzována jako předběžná otázka v rámci jiného řízení¹⁵¹. Podle Juráše se tato konstrukce nepoužije pro řízení o vyslovení neplatnosti rozhodnutí orgánu právnické osoby, které se podle něj má i za trvání insolvenčního řízení vést mimo insolvenční řízení ve zvláštním nesporném řízení, přičemž rozhodnutím má být vázán i insolvenční soud.¹⁵² Insolvenční soud je rovněž vázán rozhodnutím soudu o neplatnosti právního úkonu, nabylo-li toto právní moci před zahájením insolvenčního řízení (§ 232 InsZ).

Další modalitou insolvenčního zákona oproti obecné úpravě relativní neplatnosti v občanském zákoníku je, že relativní neplatnosti právního úkonu se může kromě osoby tímto úkonem přímo dotčené dovolávat (tedy je aktivně legitimován k podání žaloby) i insolvenční správce (§ 231 odst. 3 InsZ). Je tomu tak i za situace, kdy insolvenční správce nemá dispoziční oprávnění.¹⁵³ Odborná nauka rozlišuje z hlediska legitimace k podání žaloby, zda jde o absolutní nebo relativní neplatnost právního úkonu. Maršíková k tomu uvádí, že jde-li o absolutní neplatnost, je aktivně legitimován k podání žaloby (i) dlužník, má-li dispoziční oprávnění (§ 409 InsZ), (ii) věřitelé uplatňující své pohledávky, (iii) insolvenční správce a (iv) státní zastupitelství. Stran relativní neplatnosti je Maršíková toho názoru, že kromě insolvenčního správce může žalobu podat i věřitel, je-li účastníkem napadaného právního úkonu.¹⁵⁴ Podle Kozáka je aktivně legitimován k podání žaloby v případě relativní neplatnosti právního úkonu pouze insolvenční správce.¹⁵⁵ Autor této práce se osobně přiklání spíše

---

¹⁵⁰ MORAVEC, Tomáš. § 231 [Vázanost soudu rozhodnutími o neplatnosti, žaloba o neplatnost]. In: MORAVEC, Tomáš, KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. Insolvenční zákon. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 830.

¹⁵¹ Srov. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 19. října 2016, sp. zn. 103 VSPH 11/2016.

¹⁵² JURÁŠ, Marek. § 231 [Neplatnost právního úkonu]. In: SPRINZ, Petr, JIRMÁSEK, Tomáš, ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan, ZOUBEK, Hynek a kol. Insolvenční zákon. 1. vydání (4. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 11.; [cit. 25. října 2023].

¹⁵³ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. září 2018, sp. zn. 29 Cdo 6037/2016.

¹⁵⁴ Maršíková J. a kol.: Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Evropského parlamentu a Rady 2015/848 a prováděcími předpisy. 3. vydání. Praha: Leges, 2018, str. 505.

¹⁵⁵ KOZÁK, J. § 231. In: BROŽ, J., BUDÍN, P., DADAM, A., KOZÁK, J., PACHL, L., STANISLAV, A., STRNAD, Z., ZRŮST, L., ŽIŽLAVSKÝ, M. Insolvenční zákon: Komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer.; [cit. 23. října 2023].

k názoru Maršíkové, neboť má za to, že názor Kozáka je přímo v rozporu se zněním výše citovaného ustanovení § 231 odst. 3 InsZ, podle kterého má toto oprávnění „i“ insolvenční správce. Oba autoři se však shodnou na tom, že insolvenční správce bude v tomto incidenčním sporu obecně vždy žalobce nebo žalovaný.¹⁵⁶ Je-li žalobcem insolvenční správce, jsou podle Maršíkové pasivně legitimovány všechny osoby, které jsou právním úkonem dotčeny, tedy všichni účastníci předmětného úkonu; dlužník však opět jen za předpokladu, že je osobou s dispozičními oprávněními.¹⁵⁷ V opačném případě bude naopak žalovaným z logiky věci insolvenční správce.

Insolvenční zákon nestanoví pro podání této žaloby žádnou lhůtu. Je tedy třeba vycházet z výše uvedeného pravidla, že nestanoví-li insolvenční zákon pro podání incidenční žaloby konkrétní lhůtu, lze tuto podat kdykoliv za trvání insolvenčního řízení. Za podmínek ustanovení § 159 odst. 4 InsZ lze v tomto sporu pokračovat i po skončení insolvenčního řízení.

Neplatnost právního jednání může insolvenční soud řešit buď jako otázku hlavní [v tom případě půjde o incidenční spor ve smyslu ustanovení § 159 odst. 1 písm. g) InsZ], nebo jako otázku předběžnou v rámci řízení o určení, zda tu právní vztah je nebo není.¹⁵⁸ Jak vyplývá již ze zákonného názvu institutu, žalobce musí mít na určení neplatnosti právního úkonu naléhavý právní zájem. To ostatně vyplývá i z ustanovení § 80 OSŘ, které se obecně týká určovacích žalob, a které je třeba subsidiárně aplikovat i na tyto incidenční spory. Nejvyšší soud přitom v rozsudku ze dne 29. dubna 2003, sp. zn. 21 Cdo 58/2003, judikoval, že na určení neplatnosti právního úkonu obecně není naléhavý právní zájem, je-li současně možné žalovat na určení toho, zda tu právo je či není. Žaloby na neplatnost právního jednání by podle Juráše měly být prostředkem *ultima ratio*, když není jiný způsob možný.¹⁵⁹

Závěrem je k tomuto druhu incidenčních sporů dlužno podotknout, že určité úkony stíhá insolvenční zákon neplatností *ex lege*, přičemž v některých případech se jedná o neplatnost relativní, zatímco někdy jde o neplatnost absolutní.¹⁶⁰

---

¹⁵⁶ Srov. výše citované publikace.

¹⁵⁷ Maršíková J. a kol.: Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Evropského parlamentu a Rady 2015/848 a prováděcími předpisy. 3. vydání. Praha: Leges, 2018, str. 505.

¹⁵⁸ JURÁŠ, Marek. § 231 [Neplatnost právního úkonu]. In: SPRINZ, Petr, JIRMÁSEK, Tomáš, ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan, ZOUBEK, Hynek a kol. Insolvenční zákon. 1. vydání (4. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 4.; [cit. 24. října 2023].

¹⁵⁹ Tamtéž, marg. č. 4.; [cit. 25. října 2023].

¹⁶⁰ Srov. např. ustanovení § 246 odst. 4 InsZ, § 269 odst. 1 InsZ nebo § 295 odst. 1 InsZ.

3. Incidenční spory neuvedené v ustanovení § 159 odst. 1 InsZ

Jak již bylo několikrát výše zmíněno, podle ustanovení § 159 odst. 1 písm. h) InsZ jsou incidenčními spory i další spory, které za tyto označí zákon. Jak již bylo rovněž zmíněno, tyto „nepojmenované“ incidenční spory vyplývají kromě insolvenčního zákona i ze zákona o obchodních korporacích.

Konkrétně jde o incidenční spory podle ustanovení § 178, § 179, § 186, § 203a, § 233, § 285, § 373 a § 385 InsZ, a dále o incidenční spory podle ustanovení § 66 ZOK.

S ohledem na skutečnost, že tyto incidenční spory nejsou v praxi natolik významné, jako incidenční spory, které jsou přímo uvedeny v ustanovení § 159 odst. 1 písm. a) až g) InsZ¹⁶¹, bude tato kapitola podstatně kratší, přičemž se zaměří toliko na incidenční spory podle ustanovení § 203a InsZ, jejichž zásadnější význam autor této práce spatřuje ve skutečnosti, že tyto úzce souvisí s velmi důležitými incidenčními spory o pravost, výši nebo pořadí pohledávky [§ 159 odst. 1 písm. a) InsZ], a dále na incidenční spory podle ustanovení § 66 ZOK, neboť tyto incidenční spory jsou zvláštní tím, že jako jediné nevyplývají z insolvenčního zákona, a rovněž svojí relativní novostí v právním řádu.

3.1. Incidenční spory podle ustanovení § 203a InsZ

Ustanovení § 203a InsZ zavádí zvláštní typ incidenčních sporů o určení pořadí pohledávky ve smyslu ustanovení § 159 odst. 1 písm. a) InsZ. Účelem těchto incidenčních sporů je podle Maršíkové postavit najisto, zda pohledávka, kterou věřitel uplatnil jako pohledávku za majetkovou podstatou nebo jí postavenou na roveň, má skutečně tuto povahu (a tedy je přednostním nárokem) či zda se jedná o nepřednostní pohledávku, kterou měl věřitel uplatnit přihláškou pohledávky, případně posoudit, zda se dokonce nejedná o pohledávku, která se v insolvenčním řízení vůbec neuspokojuje (§ 170 InsZ).¹⁶²

Z ustanovení § 203a odst. 1 InsZ vyplývá, že dojde-li k výše zmíněným pochybnostem o povaze věřitelem uplatňovaného nároku, insolvenční soud *ex offico* vyzve věřitele, který tento nárok sporné povahy uplatňuje, aby ve hmotněprávní lhůtě 30 dnů od výzvy podal

---

¹⁶¹ Podle Budína jsou významově nejzásadnější incidenční spory označené tak v užším slova smyslu; viz BUDÍN, L. In: KOZÁK, J. a kol. Insolvenční zákon a předpisy související: Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení: komentář. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, s. 203.

¹⁶² Maršíková J. a kol.: Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Evropského parlamentu a Rady 2015/848 a prováděcími předpisy. 3. vydání. Praha: Leges, 2018, str. 425-426.

u insolvenčního soudu žalobu na určení pořadí uplatněné pohledávky. Podle téhož ustanovení tak musí insolvenční soud vždy učinit rovněž v případě, že to navrhne insolvenční správce.

Řeháček je toho názoru, že výše zmíněné pochybnosti zde budou přítomny vždy, namítnou-li jiné pořadí sporné pohledávky účastníci insolvenčního řízení (dlužník a přihlášení věřitelé) nebo jiný věřitel uplatňující v insolvenčním řízení přednostní pohledávku, je-li jeho postavení dotčeno uplatněním sporné pohledávky. Nejde tak pouze o subjektivní pocit soudce.¹⁶³

Aktivně legitimován k podání žaloby je pouze věřitel, kterému tak bylo uloženo soudem¹⁶⁴ a pasivně legitimován k podání žaloby je pouze insolvenční správce (§ 203a odst. 1 InsZ).

Uplyne-li výše uvedená hmotněprávní propadná lhůta nebo nebude-li ve lhůtě podané žalobě vyhověno, budou následky rozdílné podle toho, zda bylo v řízení spornou otázkou, je-li uplatňovaný nárok pohledávkou za majetkovou podstatou či pohledávkou jí postavenou na roveň, nebo zda byla sporná samotná uspokojitelnost nároku v insolvenčním řízení.

Při první z těchto situací bude pro věřitele negativní důsledek spočívat v aplikaci právní fikce, že se podání, jímž věřitel nárok uplatnil, považuje za přihlášku pohledávky (§ 203a odst. 1 InsZ). Podle Maršíkové bude v takovém případě nejprve třeba posoudit, zda bylo věřitelem podání učiněno v propadné lhůtě pro přihlášení pohledávek, přičemž pokud v této lhůtě učiněno nebylo, insolvenční soud ho odmítne pro opožděnost. Bylo-li předmětné podání věřitelem učiněno v propadné lhůtě pro přihlášení pohledávek do insolvenčního řízení, pak bude věřitel postupem podle ustanovení § 188 odst. 2 InsZ vyzván k odstranění vad přihlášky, neboť přihláška pohledávky se musí vždy přihlašovat na předepsaném formuláři. Dále bude s opravenou přihláškou pohledávky naloženo standardním způsobem.¹⁶⁵

Při druhé z těchto situací bude následkem, že se k věřitelem uplatňovanému nároku nebude v souladu s ustanovením § 170 InsZ vůbec přihlížet, a jeho uspokojení v insolvenčním řízení tedy bude vyloučeno (§ 203a odst. 1 InsZ).

V ostatním se v souladu s ustanovením § 203a odst. 2 InsZ užijí ustanovení týkající se incidenčních sporů o pravost, výši a pořadí pohledávky; ustanovení o popření pořadí

---

¹⁶³ ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan. § 203a [Žaloba na určení pořadí uplatněné pohledávky]. In: SPRINZ, Petr, JIRMÁSEK, Tomáš, ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan, ZOUBEK, Hynek a kol. Insolvenční zákon. 1. vydání (4. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 4.; [cit. 26. října 2023].

¹⁶⁴ Obdobně jako je tomu vždy u žaloby na určení toliko pořadí pohledávky.

¹⁶⁵ Maršíková J. a kol.: Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Evropského parlamentu a Rady 2015/848 a prováděcími předpisy. 3. vydání. Praha: Leges, 2018, str. 425-426.

pohledávky (§ 195 InsZ) zde platí obdobně. Obdobně se použije rovněž ustanovení § 202 InsZ v souvislosti s (ne)možností požadovat náhradu nákladů řízení po insolvenčním správci.¹⁶⁶

3.2. Incidenční spory podle ustanovení § 66 ZOK

Novelou ZOK došlo k nárůstu počtu druhů incidenčních sporů o další dva incidenční spory. Konkrétně se jedná o incidenční spory o uložení povinnosti statutárnímu orgánu obchodní korporace vydat prospěch z výkonu funkce (tzv. *clawback*) [§ 66 odst. 1 písm. a) ZOK] a o tzv. žaloby na doplnění pasiv [§ 66 odst. 1 písm. b) ZOK]. Jde o speciální sankce, které navazují na obecné možnosti postihu člena statutárního orgánu dle občanského zákoníku¹⁶⁷ a insolvenčního zákona^{168, 169}

Že jde o incidenční spor ve smyslu insolvenčního zákona vyplývá, jak již bylo zmíněno v kapitole první této práce, z ustanovení § 66 odst. 3 věty první ZOK. Dle důvodové zprávy k Novele ZOK má tato koncepce zrychlit a zefektivnit stávající řešení sankcí a povinností, jež mohou postihnout člena statutárního orgánu a další osoby v případě úpadku obchodní korporace, a to tím, že (do účinnosti Novelu ZOK samostatná) řízení o uložení těchto sankcí a povinností budou nově předmětem jediného řízení (s výjimkou řízení diskvalifikačního), které bude incidenčním sporem ve smyslu insolvenčního zákona, a ve kterém bude jako předběžnou otázku zkoumat, zda členové statutárního orgánu potažmo jiné osoby přispěli porušením svých povinností k úpadku obchodní korporace, insolvenční soud.

Skutečnost, že Novelou ZOK byly tyto incidenční spory vloženy do zákona o obchodních korporacích, a nikoliv do insolvenčního zákona, bývá často kritizována odbornou veřejností.¹⁷⁰ Autor této práce má za to, že takové legislativně-technické řešení nabourává právní jistotu adresátů právních norem, a to zejména s ohledem na v první kapitole této práce kritizované znění ustanovení § 2 písm. d) InsZ. I tento problém současné právní úpravy by se však dle názoru autora této práce poměrně snadno vyřešil odebráním slova „*tento*“ z tohoto ustanovení. Pokud by došlo k této legislativní změně, pak by autor této práce hmotněprávní

---

¹⁶⁶ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. dubna 2020, sp. zn. 29 ICdo 48/2020.

¹⁶⁷ Srov. např. sankční ručení podle ustanovení § 159 odst. 3 OZ.

¹⁶⁸ Srov. ustanovení § 99 InsZ, podle kterého se mohou věřitelé domáhat po členech statutárního orgánu škody nebo jiné újmy způsobené včasným nepodáním insolvenčního návrhu.

¹⁶⁹ § 66. In: ALEXANDER, J., ARABASZ, J., ČÁP, Z., DĚDIČ, J., DOLEŽIL, T., FILIP, V., HRABÁNEK, D., KŘÍŽ, J., KUBÍK, M., LÁLA, D., LASÁK, J., MAREK, R., MAULEOVÁ, J., NĚMEC, L. a kol. Zákon o obchodních korporacích: Komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer.; [cit. 24. října 2023].

¹⁷⁰ Srov. např. názor insolvenčního správce se zvláštním povolením JUDr. Jana Langmaiera vyjádřený v jeho internetovém článku, který je veřejně dostupný na webové adrese www.epravo.cz; [cit. 24. října 2023].

úpravu těchto incidenčních sporů spíše ponechal v zákoně o obchodních korporacích, a to z důvodu, že k těmto sporům může docházet pouze za předpokladu, že insolvenčním dlužníkem je obchodní korporace ve smyslu ustanovení § 1 odst. 1 ZOK.

Podle ustanovení § 66 odst. 1 ZOK platí, že:

„Přispěl-li člen statutárního orgánu porušením svých povinností k úpadku obchodní korporace a bylo-li v insolvenčním řízení již rozhodnuto o způsobu řešení úpadku obchodní korporace, insolvenční soud na návrh insolvenčního správce

a) rozhodne o povinnosti tohoto člena vydat do majetkové podstaty prospěch získaný ze smlouvy o výkonu funkce, jakož i případný jiný prospěch, který od obchodní korporace obdržel, a to až za období 2 let zpět před zahájením insolvenčního řízení, jedná-li se o insolvenční řízení zahájené na návrh jiné osoby než dlužníka; není-li vydání prospěchu možné, nahradí jej člen statutárního orgánu v penězích, a

b) byl-li na majetek obchodní korporace prohlášen konkurs, může také rozhodnout, že tento člen je povinen poskytnout do majetkové podstaty plnění až do výše rozdílu mezi souhrnem dluhů a hodnotou majetku obchodní korporace; při určení výše plnění insolvenční soud přihlídně zejména k tomu, jakou měrou přispělo porušení povinností k nedostatečné výši majetkové podstaty.“

Tato právní konstrukce má motivovat odpovědné osoby, aby včasně (tedy hned jak dojde k naplnění insolvenčním zákonem stanovených podmínek) podaly insolvenční návrh.¹⁷¹ Skutečnost, že insolvenční řízení bylo zahájeno na návrh osoby odlišné od dlužníka je tak pro možnost uložit předmětné sankce *conditio sine qua non*. K naplnění tohoto předpokladu podle Šuka nedojde ani v případě, že první insolvenční návrh podá věřitel a následně podá insolvenční návrh i dlužník, a tím se v souladu s ustanovením § 107 odst. 1 InsZ stane dalším navrhovatelem.¹⁷² Insolvenčnímu návrhu věřitele musí být přitom pravomocně vyhověno a zároveň musí být již pravomocně rozhodnuto o způsobu řešení úpadku dlužníka (§ 66 odst. 1 InsZ).

Dalším předpokladem pro možnost uložení těchto sankcí a povinností je porušení povinností člena statutárního orgánu, kterým tento přispěl k úpadku obchodní korporace. Může jít o konání i o opomenutí. Za porušení povinností člena statutárního orgánu lze

---

¹⁷¹ § 66. In: ALEXANDER, J., ARABASZ, J., ČÁP, Z., DĚDIČ, J., DOLEŽIL, T., FILIP, V., HRABÁNEK, D., KŘÍŽ, J., KUBÍK, M., LÁLA, D., LASÁK, J., MAREK, R., MAULEOVÁ, J., NĚMEC, L. a kol. Zákon o obchodních korporacích: Komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer.; [cit. 27. října 2023].

¹⁷² ŠUK, Petr. § 66 [Zvláštní povinnosti při úpadku obchodní korporace]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 228, marg. č. 23.; [cit. 27. října 2023].

považovat porušení jakékoliv povinnosti, která souvisí s řádným výkonem funkce (tedy s výkonem funkce s péčí řádného hospodáře). Konkrétně může jít například o porušení nezbytné loajality či náležité péče, nedodržení zákazu konkurence, nerespektování vnitřních omezení, případně i o porušení povinností, které plynou v konkrétním případě členovi statutárního orgánu ze zvláštních právních předpisů. Je však zároveň třeba mít na zřeteli, že člen statutárního orgánu odpovídá za výkon své funkce v souladu s péčí řádného hospodáře, nikoliv však za výsledek své činnosti, a tedy není možné člena statutárního orgánu bez dalšího trestat toliko za to, že jeho jednání přispělo k úpadku obchodní korporace.¹⁷³

Předpokladem pro možnost uložení sankcí je rovněž aktivně legitimovaný žalobce, neboť soud nemůže řízení zahájit bez návrhu. Aktivně legitimován k podání žaloby je toliko insolvenční správce obchodní korporace. Podle důvodové zprávy k Novele ZOK je tomu tak proto, že je to právě insolvenční správce, kdo je (i) v insolvenčním řízení nejlépe obeznámen se stavem dlužníka (a bude tak mít možnost si snadno opatřit podklady pro incidenční žalobu) a (ii) v úzkém kontaktu s věřiteli, jejichž zájmy je povinen chránit a od nichž může získávat podněty. Rozhodnutí, zda insolvenční správce žalobu podá, závisí zejména na jeho úvaze, přičemž musí s odbornou péčí vyhodnotit (i) naplnění předpokladů pro uložení některé ze zvláštních povinností předvídaných ustanovením § 66 odst. 1 ZOK a (ii) vhodnost podání žaloby s ohledem na její očekávatelný reálný přínos pro majetkovou podstatu.¹⁷⁴ Rozhodne-li však o tom věřitelský výbor, insolvenční správce musí žalobu podat vždy (§ 66 odst. 2 ZOK), s výjimkou situace, kdy věřitelé neposkytnou insolvenčnímu správci přes jeho výslovnou žádost přiměřenou zálohu na úhradu nákladů sporu¹⁷⁵. Pasivně legitimován k podání žaloby bude v souladu s ustanovením § 66 odst. 1 ZOK zpravidla člen statutárního orgánu dlužníka; ustanovení § 69 ZOK však rozšiřuje pasivní legitimaci k podání žaloby i na další osoby, u nichž (ačkoliv již nejsou, respektive ani nebyly členy statutárních orgánů) to odpovídá (i) jejich postavení v obchodní korporaci a (ii) smyslu a účelu úpravy předmětného institutu.¹⁷⁶ Pro zjednodušení tak bude dále o těchto souhrnně hovořeno jako o pasivně legitimovaných osobách.

---

¹⁷³ ŠUK, Petr. § 66 [Zvláštní povinnosti při úpadku obchodní korporace]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 228, marg. č. 14-18.; [cit. 27. října 2023].

¹⁷⁴ Tamtéž, marg. č. 35.; [cit. 28. října 2023].

¹⁷⁵ Tamtéž, marg. č. 37.; [cit. 27. října 2023].

¹⁷⁶ ŠUK, Petr. § 69 [Společné ustanovení]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 233, marg. č. 1.; [cit. 27. října 2023].

Posledním obecným předpokladem pro možnost uložit předmětné sankce je jejich proporcionalita. I přes skutečnost, že proporcionalita přímo ze zákona o obchodních korporacích vyplývá toliko u žaloby na doplnění pasiv, je třeba na této trvat obecně, tedy i ve vztahu k uložení povinnosti vydat prospěch z výkonu funkce. Sankce stíhající pasivně legitimovanou osobu musí být přiměřená významu povinnosti, kterou tato osoba měla porušit, závažnosti pochybení ve vztahu k porušené povinnosti, jakož i ke všem dalším v úvahu přicházejícím okolnostem konkrétního případu.¹⁷⁷

Odpovědnost pasivně legitimovaných osob vzniká až rozhodnutím insolvenčního soudu, a tedy jde o odpovědnost primární. Z toho lze vyvodit, že rozhodnutí má konstitutivní povahu. I zde platí, že v případě porušení péče řádného hospodáře nese důkazní břemeno pasivně legitimovaná osoba (§ 52 odst. 2 ZOK), ledaže soud v konkrétním případě rozhodne, že to po ní nelze spravedlivě požadovat.¹⁷⁸

Skončí-li řízení úspěchem insolvenčního správce, mohou věřitelé, kteří trvali na podání žaloby a v návaznosti na to insolvenčnímu správci poskytli zálohu na náklady řízení, požadovat její náhradu jako pohledávku za majetkovou podstatou (§ 66 odst. 2 *in fine* ZOK).

Podle ustanovení § 66 odst. 3 věty druhé ZOK oznámí insolvenční soud bez zbytečného odkladu své rozhodnutí o (ne)uložení povinností podle § 66 odst. 1 ZOK soudu, který je oprávněn rozhodnout o vyloučení člena statutárního orgánu obchodní korporace. Je tomu tak z důvodu, že podle ustanovení § 63 odst. 2 ZOK platí, že byla-li členovi statutárního orgánu insolvenčním soudem uložena některá z povinností podle § 66 odst. 1 ZOK, rozhodne soud, který je oprávněn rozhodnout o vyloučení člena statutárního orgánu obchodní korporace, *ex offico* o jeho vyloučení.

V ostatním se na řízení použijí ustanovení o incidenčních sporech dle insolvenčního zákona. Žaloby je tak možné podat v zásadě kdykoliv během insolvenčního řízení.¹⁷⁹

---

¹⁷⁷ ŠUK, Petr. § 66 [Zvláštní povinnosti při úpadku obchodní korporace]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 228, marg. č. 20.; [cit. 28. října 2023].

¹⁷⁸ § 66. In: ALEXANDER, J., ARABASZ, J., ČÁP, Z., DĚDIČ, J., DOLEŽIL, T., FILIP, V., HRABÁNEK, D., KŘÍŽ, J., KUBÍK, M., LÁLA, D., LASÁK, J., MAREK, R., MAULEOVÁ, J., NĚMEC, L. a kol. Zákon o obchodních korporacích: Komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer.; [cit. 27. října 2023].

¹⁷⁹ MATZNER, Jiří. Odpovědnost statutárních orgánů obchodních společností. Obchodněprávní revue, 2023, č. 1, s. 23-25, s. 25.

3.2.1. Spory o uložení povinnosti statutárnímu orgánu obchodní korporace vydat prospěch z výkonu funkce

V souladu s ustanovením § 66 odst. 1 písm. a) ZOK rozhodne insolvenční soud za splnění výše uvedených předpokladů o povinnosti pasivně legitimované osoby vydat do majetkové podstaty prospěch získaný ze smlouvy o výkonu funkce, jakož i případný jiný prospěch, který od obchodní korporace tato osoba obdržela, a to za období až dvou let zpět před zahájením insolvenčního řízení.

Šuk dovozuje, že jde toliko o prospěch, který byl pasivně legitimované osobě poskytnut za činnost jí fakticky vykonávanou v období až dvou let zpětně před zahájením insolvenčního řízení dlužníka, nikoliv obecně za prospěch, který v tomto období pasivně legitimovaná osoba obdržela od obchodní korporace.¹⁸⁰

Není-li vydání prospěchu možné, nahradí jej pasivně legitimovaná osoba v penězích [§ 66 odst. 1 písm. a) *in fine* ZOK]. Určení výše náhrady podle Šuka závisí na podobě tohoto prospěchu. Bude-li mít prospěch například povahu poskytnutí osobního automobilu i k soukromým účelům, dovolené nebo možnosti užívání služebního bytu, bude se výše peněžité náhrady odvíjet od částky, kterou by v rozhodném období musela pasivně legitimovaná osoba vynaložit na získání tohoto prospěchu za obvyklých podmínek. Bude-li prospěch poskytnut v podobě zužitelné věci, bude peněžitá náhrada odpovídat zpravidla ceně, za kterou bylo za obvyklých podmínek možné tuto zužitelnou věc pořídit v době, kdy ji obdržela od obchodní korporace pasivně legitimovaná osoba.¹⁸¹

3.2.2. Žaloba na doplnění pasiv

Je-li způsobem řešení úpadku konkurs, může insolvenční soud pasivně legitimované osobě současně s uložení povinnosti vydat prospěch z výkonu funkce uložit i povinnost poskytnout do majetkové podstaty plnění až do výše rozdílu mezi souhrnem dluhů a hodnotou majetku obchodní korporace; při stanovení výše tohoto plnění se bude přihlížet zejména k tomu, jakou měrou přispělo porušení povinnosti pasivně legitimovanou osobou k nedostatečné výši majetkové podstaty dlužníka [§ 66 odst. 1 písm. b) ZOK].

---

¹⁸⁰ ŠUK, Petr. § 66 [Zvláštní povinnosti při úpadku obchodní korporace]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 228, marg. č. 23.; [cit. 28. října 2023].

¹⁸¹ Tamtéž, marg. č. 24.; [cit. 29. října 2023].

Na rozdíl od uložení povinnosti podle ustanovení § 66 odst. 1 písm. a) ZOK jde v tomto případě o v našem právním řádu zcela nový koncept, který se dle důvodové zprávy k Novele ZOK značně inspiroval ve francouzské právní úpravě¹⁸². Obdobně se již dříve tímto konceptem inspirovala i belgická právní úprava.¹⁸³ Tento koncept nahradil institut sankčního ručení podle ustanovení § 68 ZOK ve znění před účinností Novely ZOK.

Povinnost doplnit majetkovou podstatu je podle Šuka specifickou povinností k náhradě škody.¹⁸⁴ Účelem této sankce je podle Joskové, která se odvolává na důvodovou zprávu k Novele ZOK, poskytnout dlužníku dodatečné peněžní prostředky k uspokojení jeho věřitelů, neboť se mu těchto prostředků nedostává v důsledku porušení povinností pasivně legitimovanou osobou.¹⁸⁵ Matzner je toho názoru, že tato úprava směřuje především k prevenci úmyslného uvádění obchodních společností do úpadku a poškozování jejich věřitelů.¹⁸⁶

Souhrn dluhů ve smyslu předmětného ustanovení podle Šuka odpovídá přihlášeným a zjištěným pohledávkám, včetně pohledávek zajištěných věřitelů, pohledávek za majetkovou podstatou a pohledávek jim postavených na roveň.¹⁸⁷

Novost této právní úpravy v českém právním řádu s sebou nese četné aplikační problémy, které dosud nebyly zákonodárcem ani judikaturou překonány. Není například stanoveno, k jakému časovému okamžiku je třeba posoudit rozdíl mezi souhrnem dluhů a hodnotou majetku dlužníka. Rada se přiklání k názoru, že tímto rozhodným okamžikem je okamžik rozhodnutí o úpadku dlužníka.¹⁸⁸ Není rovněž stanoveno, k jakému okamžiku se má rozhodovat o výši schodku. Podle Matznera se dá očekávat, že předmětný rozdíl půjde reálně zjistit až z konečné zprávy, a tak o povinnosti doplnit majetkovou podstatu bude insolvenční soud zpravidla rozhodovat až na konci insolvenčního řízení. Žalobu lze však podle něj podat

---

¹⁸² Srov. ustanovení čl. L. 651-1 a násl. francouzského *Code de commerce*; veřejně dostupné na webové adrese www.legifrance.gouv.fr; [cit. 29. října 2023].

¹⁸³ Srov. ustanovení čl. XX.225 a násl. belgického *Code de droit économique*; veřejně dostupné na webové adrese www.ejustice.just.fgov.be; [cit. 29. října 2023].

¹⁸⁴ ŠUK, Petr. § 66 [Zvláštní povinnosti při úpadku obchodní korporace]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 229, marg. č. 31.; [cit. 27. října 2023].

¹⁸⁵ JOSKOVÁ, Lucie. 8.2.4 Povinnost poskytnout do majetkové podstaty plnění (žaloba na doplnění pasiv). In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, DĚDIČ, Jan, LASÁK, Jan, PIHERA, Vlastimil, LÁLA, Daniel, JOSKOVÁ, Lucie. Akciové společnosti. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 464.

¹⁸⁶ MATZNER, Jiří. Odpovědnost statutárních orgánů obchodních společností. *Obchodněprávní revue*, 2023, č. 1, s. 23-25, s. 25.

¹⁸⁷ ŠUK, Petr. § 66 [Zvláštní povinnosti při úpadku obchodní korporace]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 229, marg. č. 32.; [cit. 27. října 2023].

¹⁸⁸ § 66. In: ALEXANDER, J., ARABASZ, J., ČÁP, Z., DĚDIČ, J., DOLEŽIL, T., FILIP, V., HRABÁNEK, D., KRÍŽ, J., KUBÍK, M., LÁLA, D., LASÁK, J., MAREK, R., MAULEOVÁ, J., NĚMEC, L. a kol. Zákon o obchodních korporacích: Komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer.; [cit. 29. října 2023].

kdykoliv po zahájení insolvenčního řízení.¹⁸⁹ Do okamžiku vyhotovení a schválení konečné zprávy není podle Šuka třeba čekat za předpokladu, že je zřejmé, že předmětný rozdíl nemůže klesnout pod určitou hodnotu, a současně, že částka, jejíž uložení přichází na základě žaloby na doplnění pasiv v úvahu, nemůže dosáhnout ani tohoto limitu.¹⁹⁰ V praxi se lze setkat i s takovým postupem, že soud vydá nejprve mezitimní rozsudek (§ 152 odst. 2 věta druhá OSŘ), kterým toliko konstatuje, že nárok žalobce je po právu, přičemž konkrétní výši nároku soud určí až v konečném rozsudku.¹⁹¹

Jak přímo vyplývá z ustanovení § 66 odst. 1 písm. b) ZOK, rozhodnutí, zda bude pasivně legitimované osobě tato povinnost uložena, je, na rozdíl od uložení povinnosti podle ustanovení § 66 odst. 1 písm. a) ZOK, v diskreci insolvenčního soudu.

Žaloba může směřovat i proti většímu počtu pasivně legitimovaných osob, které by v případě vyhovění žalobě soudem byly povinny solidárně.¹⁹²

---

¹⁸⁹ MATZNER, Jiří. Odpovědnost statutárních orgánů obchodních společností. *Obchodněprávní revue*, 2023, č. 1, s. 23-25, s. 25.

¹⁹⁰ ŠUK, Petr. § 66 [Zvláštní povinnosti při úpadku obchodní korporace]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. *Zákon o obchodních korporacích*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 230, marg. č. 33.; [cit. 30. října 2023].

¹⁹¹ Srov. např. rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 15. března 2023, sp. zn. 9 ICm 1837/2022; veřejně dostupné v insolvenčním rejstříku pod sp. zn. KSOS 39 INS 7210/2021 na webové adrese www.isir.justice.cz; [cit. 27. října 2023].

¹⁹² MATZNER, Jiří. Odpovědnost statutárních orgánů obchodních společností. *Obchodněprávní revue*, 2023, č. 1, s. 23-25, s. 25.

4. Neincidenční spory v insolvenční

V první kapitole této práce byly sumarizovány zákonné předpoklady pro to, aby konkrétní spor, který probíhá během insolvenčního řízení, mohl být incidenčním sporem. Argumentem *a contrario* je třeba dojít k tomu, že spory, které tyto předpoklady nenaplnují, incidenčními spory nejsou. Není tak možné zde tyto spory taxativně vypočíst. Na tyto spory se použije obecná úprava civilního řízení podle občanského soudního řádu. Jde v zásadě o zcela samostatné právní věci.¹⁹³

U některých druhů sporů, se kterými insolvenční zákon počítá, je přímo v tomto zákoně stanoveno, že nejde o incidenční spor. Je tomu tak například u sporu podle ustanovení § 147 InsZ, u sporu podle ustanovení § 203 InsZ nebo u sporu podle ustanovení § 285 InsZ. I přesto však platí, že spor pozitivně zákonem neoznačený jako spor incidenční není incidenčním sporem, a to ani v případě, že jeho účastníkem je nebo má být insolvenční správce a probíhá za trvání insolvenčního řízení (§ 159 odst. 2 InsZ).¹⁹⁴

Incidenčními spory tak mimo výše uvedených podle Jirmáska rovněž nejsou spory, které probíhaly před rozhodnutím o úpadku, spory o vydání či vyklizení věci sepsané v majetkové podstatě, spory o zaplacení pohledávky sepsané v majetkové podstatě, spory o neplatnost veřejné dražby, spory o povinnosti insolvenčního správce zaplatit dlužné výživné dle pravomocného rozsudku atd.¹⁹⁵

Incidenčním sporem není podle Jirmáska ani takový spor, který, byť ho v obecné rovině zmiňuje ustanovení § 159 odst. 1 InsZ, nebyl vyvolán insolvenčním řízením [§ 2 písm. d) InsZ *a contrario*]. Tak tomu bude, nemá-li žalobou uplatňovaný nárok vazbu na příslušné insolvenční řízení, a mohl-li by tak obstát sám o sobě i za situace, kdy by insolvenční řízení neprobíhalo. Konkrétně se může jednat například o spor o určení, zda tu je, či není právní vztah nebo právo týkající se majetku, který výslovným projevem vůle nebyl správcem pojat do soupisu majetkové podstaty, je-li žaloba podána proti dlužníku nebo o spor o vypořádání společného jmění manželů, je-li žaloba podána před prohlášením konkursu na majetek některého z (bývalých) manželů či před schválením oddlužení.¹⁹⁶

---

¹⁹³ ERBSOVÁ, Hana. § 159 [Výčet incidenčních sporů]. In: MORAVEC, Tomáš, KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. Insolvenční zákon. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 629.

¹⁹⁴ Tamtéž, s. 628.

¹⁹⁵ JIRMÁSEK, Tomáš. § 159 [Výčet incidenčních sporů a důsledky skončení insolvenčního řízení na neskončená incidenční řízení]. In: SPRINZ, Petr, JIRMÁSEK, Tomáš, ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan, ZOUBEK, Hynek a kol. Insolvenční zákon. 1. vydání (4. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 9.; [cit. 30. října 2023].

¹⁹⁶ Tamtéž.

Závěr

Cílem této práce bylo přiblížit jejímu čtenáři problematiku incidenčních sporů vzniklých v insolvenčním řízení, a to komplexně, s užším zaměřením na jednotlivé konkrétní druhy těchto sporů tak, aby potenciální čtenář této práce získal o dané problematice dostatečné znalosti pro alespoň základní orientaci napříč celou danou problematikou, kterou bude tento moct využít nejen v teoretické rovině, ale rovněž v rovině praktické. Cílem práce bylo rovněž poukázat na některé problematické aspekty současné právní úpravy a k těmto navrhnout vhodné řešení *pro futuro*. Tomuto cíli bylo dosaženo, když předmětná problematika byla autorem této práce předestřena spolu s odkazy na přílehlavou judikaturu, odbornou literaturu a další příspěvky autorů z odborné veřejnosti. U všech analyzovaných druhů incidenčních sporů byly vystiženy jejich esenciální znaky a podstata. S pomocí judikatury a odborné literatury byly rovněž objasněny některé jejich problematické aspekty. V rámci autorových úvah *de lege ferenda* byla navržena legislativní či legislativně-technická řešení některých problémů současné úpravy incidenčních sporů v insolvenční řízení.

V první kapitole práce byl vymezen pojem incidenčních sporů v insolvenční řízení, sumarizována jejich obecná zákonná právní úprava a v potřebném rozsahu předestřeny průběh soudního řízení o těchto sporech.

Ve druhé kapitole byly rozebrány druhy incidenčních sporů pozitivně vyjmenované v ustanovení § 159 odst. 1 písm. a) až g) InsZ. S ohledem na jejich význam byla těmto sporům věnována nejdelší kapitola práce. Do největších detailů byly přitom shrnuty ty druhy incidenčních sporů, které jsou v praxi nejvýznamnější co do jejich četnosti a možných dopadů na insolvenční řízení.

Ve třetí kapitole byly vyjmenovány další incidenční spory ve smyslu ustanovení § 159 odst. 1 písm. h) InsZ. Dále byly podrobněji rozebrány incidenční spory podle ustanovení § 203a InsZ a podle ustanovení § 66 odst. 1 ZOK, a to opět s ohledem na jejich zásadnější význam.

Ve čtvrté kapitole byly obecně vymezeny a dále demonstrativně vyjmenovány další spory, které i přes jejich vazby na insolvenční řízení nejsou spory incidenčními.

Kritické zhodnocení právní úpravy a úvahy *de lege ferenda* byly obsaženy v rámci výše uvedených kapitol práce, a to zejména pro snazší orientaci čtenáře.

Autorův názor na zkoumanou problematiku je po vyhotovení této práce takový, že zpracované téma je poutavé, ale zároveň velmi složité. Právní úprava je značně roztržštěná, a to zejména s ohledem na prostupnost incidenčních sporů celým insolvenčním zákonem

a subsidiární aplikaci občanského soudního řádu, která má ve všech incidenčních sporech své nezpochybnitelné místo. Právní úprava zároveň, jak už tomu zpravidla bývá, nenabízí sama o sobě řešení pro četné problematické aspekty zkoumané problematiky, přičemž tyto často nejsou dořešeny ani judikaturou. Autoři odborných publikací si pak v některých těchto sporných otázkách protirečí. Na druhou stranu musí autor této práce konstatovat, že většina jím použitých knižních i elektronických odborných zdrojů je sepsána velmi kvalitně a čtivě, a obsahuje mimo abstraktních právních úvah i řadu praktických příkladů, ze kterých lze dotčenou problematiku dobře pochopit. Obecně je autor vděčný za možnost zpracovat právě toto téma, když má dojem, že při jeho zpracování nabyl řadu nových znalostí, které bude moct využít v jeho budoucí právní praxi.

Autor má za to, že touto prací vyhověl všem požadavkům zadaného tématu, jak tyto vyplývají i z úvodu této práce. S ohledem na rozsah tématu a nedokonalou právní úpravu bylo třeba mimo právních předpisů nastudovat i přílehlavou judikaturu a odborné texty.

Jak bylo v této práci rovněž zmiňováno, určité aspekty zadaného tématu jsou (často i přes existenci přílehlavé judikatury) problematické, a tak by bylo na místě, aby zákonodárce v dalších novelizacích dotčených právních předpisů tyto problematické aspekty vzal na vědomí a učinil relevantní doplnění a změny těchto právních předpisů.

Autor věří, že tato práce poskytne jejímu čtenáři pro studium problematiky incidenčních sporů v insolvenční ucelený podklad, který pro něj bude svým obsahem srozumitelnější, výstižnější a kvalitnější, než by pro něj bylo pouhé studium relevantních právních předpisů.

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

- WINTEROVÁ, Alena. Incidenční spory. Bulletin advokacie, 2003, č. 4.,
- WEIGL, Veronika. Zpeněžování majetkové podstaty a ochrana vlastnického práva. Bulletin advokacie, 2023, č. 5.,
- MATZNER, Jiří. Odpovědnost statutárních orgánů obchodních společností. Obchodněprávní revue, 2023, č. 1.,
- SPRINZ, Petr, JIRMÁSEK, Tomáš, ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan, ZOUBEK, Hynek a kol. Insolvenční zákon. 1. vydání (4. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023.,
- MORAVEC, Tomáš, KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. Insolvenční zákon. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021.,
- SCHELLEOVÁ, Ilona. Insolvenční zákon: poznámky, prováděcí předpisy, související předpisy. Praha: Eurounion, 2006.,
- BROŽ, J., BUDÍN, P., DADAM, A., KOZÁK, J., PACHL, L., STANISLAV, A., STRNAD, Z., ZRŮST, L., ŽIŽLAVSKÝ, M. Insolvenční zákon: Komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer.,
- KOZÁK, Jan. Insolvenční zákon: komentář. 5. vydání. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2019.,
- RICHTER, Ondřej. Věřitelé a uplatňování pohledávek v insolvenčním řízení. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014.,
- MARŠÍKOVÁ, Jolana. Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele: příručka zejména pro neprávnický. 2., aktualiz. vyd. Praktická právnická příručka. Praha: Linde, 2011.,
- PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. Občanský zákoník. 2. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023.,
- Maršíková J. a kol.: Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Evropského parlamentu a Rady 2015/848 a prováděcími předpisy. 3. vydání. Praha: Leges, 2018.,
- ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023.,
- BROŽ, J., BUDÍN, P., DADAM, A., KOZÁK, J., PACHL, L., STANISLAV, A., STRNAD, Z., ZRŮST, L., ŽIŽLAVSKÝ, M. Insolvenční zákon: Komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer.,

- ALEXANDER, J., ARABASZ, J., ČÁP, Z., DĚDIČ, J., DOLEŽIL, T., FILIP, V., HRABÁNEK, D., KRÍŽ, J., KUBÍK, M., LÁLA, D., LASÁK, J., MAREK, R., MAULEOVÁ, J., NĚMEC, L. a kol. Zákon o obchodních korporacích: Komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer.,
- KOZÁK, J. a kol. Insolvenční zákon a předpisy související: Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení : komentář. 2. vyd. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013.,
- ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020.,
- ŠTENGLOVÁ, Ivana, DĚDIČ, Jan, LASÁK, Jan, PIHERA, Vlastimil, LÁLA, Daniel, JOSKOVÁ, Lucie. Akciové společnosti. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023.

2. Seznam použitých internetových zdrojů

- Insolvenční rejstřík, veřejně dostupné na webové adrese: www.isir.justice.cz.

3. Seznam použitých právních předpisů

- Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 292/2013 Sb., zákon o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 33/2020 Sb.,
- Zákon č. 294/2013 Sb.,
- Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 64/1931 Sb. z. a n., Řád konkursní, vyrovnací a odpůrcí,
- Zákon č. 284/2023 Sb., zákon o preventivní restrukturalizaci,
- Francouzský *Code de commerce*; veřejně dostupné na webové adrese www.legifrance.gouv.fr,

- Belgický *Code de droit économique*; veřejně dostupné na webové adrese www.ejustice.just.fgov.be.

4. Seznam použité judikatury

- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 1. června 2015, sp. zn. 101 VSPH 174/2015,
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 17. června 2009, sp. zn. 15 Cmo 53/2009,
- Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 5. června 2007, sp. zn. 21 Cdo 612/2006,
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 18. července 2012, sp. zn. 101 VSPH 191/2012,
- Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 23. ledna 2013, sp. zn. 11 VSOL 83/2012,
- Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 23. října 2019, sp. zn. 12 VSOL 1182/2019,
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 5. března 2013, sp. zn. I. ÚS 2739/12,
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. března 2020, sp. zn. 29 ICdo 98/2018,
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. dubna 2019, sp. zn. 29 ICdo 57/2017,
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. března 2020, sp. zn. 29 ICdo 98/2018,
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. července 2019, sp. zn. 29 ICdo 148/2019,
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. srpna 2019, sp. zn. 29 ICdo 176/2017,
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 16. prosince 2011, sp. zn. 15 Cmo 95/2011,
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. března 2011, sp. zn. 23 Cdo 5194/2009,
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. února 2021, sp. zn. 29 ICdo 38/2019,
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. května 2001, sp. zn. 32 Cdo 1726/98,
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. července 2013, sp. zn. 29 Cdo 392/2011,
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 5. března 2013, sp. zn. I.ÚS 2739/12,
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. července 2015, sp. zn. 29 ICdo 24/2013,
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. února 2010, sp. zn. 15 Cmo 245/2009,
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. dubna 2004, sp. zn. 29 Cdo 3064/2000,
- Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 1. února 2017, sp. zn. 103 VSPH 516/2016,
- Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 15. prosince 2016, sp. zn. 101 VSPH 197/2016,
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23. listopadu 2016, sp. zn. 104 VSPH 847/2016,

- Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 20. února 2013, sp. zn. 103 VSPH 48/2012,
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 22. dubna 2020, sp. zn. Ncp 256/2020,
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. října 2014, sp. zn. 21 Cdo 2299/2013,
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. února 2014, sp. zn. 29 Cdo 677/2011,
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. ledna 2022, sp. zn. 29 ICdo 58/2021,
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 18. prosince 2019, sp. zn. 102 VSPH 677/2019,
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. října 2017, sp. zn. 29 ICdo 76/2015,
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. prosince 2018, sp. zn. 29 ICdo 90/2016,
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. července 2021, sp. zn. 29 ICdo 58/2020,
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. října 2021, sp. zn. 29 Cdo 117/2020,
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. února 2021, sp. zn. 29 ICdo 21/2019,
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. dubna 2018, sp. zn. 29 Cdo 819/2018,
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 8. února 2021, sp. zn. Ncp 88/2021,
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 16. února 2021, sp. zn. Ncp 94/2021,
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 21. března 2023, sp. zn. 101 VSPH 102/2023,
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. prosince 2004, sp. zn. 29 Odo 31/2004,
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 12. března 2012, sp. zn. 1 VSPH 194/2012,
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 22. prosince 2009, sp. zn. III. ÚS 3066/09,
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. dubna 2022, sp. zn. 29 ICdo 148/2020,
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 14. prosince 2018, sp. zn. 104 VSPH 942/2018,
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. srpna 2022, sp. zn. 29 ICdo 125/2021,
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. září 2022, sp. zn. 29 ICdo 156/2020,
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. listopadu 2014, sp. zn. 29 ICdo 79/2014,
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. dubna 2022, sp. zn. 29 ICdo 99/2020,
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. září 2022, sp. zn. 29 ICdo 69/2021,
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. prosince 2018, sp. zn. 29 ICdo 18/2018,
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. ledna 2017, sp. zn. 29 ICdo 24/2020,
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 19. října 2016, sp. zn. 103 VSPH 11/2016,
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. září 2018, sp. zn. 29 Cdo 6037/2016,
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. dubna 2020, sp. zn. 29 ICdo 48/2020,
- Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 15. března 2023, sp. zn. 9 ICm 1837/2022,

- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. února 2018, sp. zn. 29 ICdo 39/2016,
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. července 2013, sp. zn. 29 ICdo 7/2013,
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. června 2016, sp. zn. 29 ICdo 45/2014,
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. srpna 2021, sp. zn. 24 Cdo 1415/2020,
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. prosince 2015, sp. zn. 29 ICdo 48/2013,
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. března 2020, sp. zn. 29 ICdo 98/2018,
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. dubna 2003, sp. zn. 21 Cdo 58/2003,
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. května 2019, sp. zn. 29 ICdo 177/2017,
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 24. srpna 2016, sp. zn. 104 VSPH 435/2016.

5. Seznam ostatních zdrojů

- Důvodová zpráva k zákonu č. 33/2020 Sb.

Incidenční spory v insolvenční

Abstrakt, klíčová slova

Tato diplomová práce se zaměřuje na problematiku incidenčních sporů v rámci insolvenčního řízení s důrazem na jednotlivé druhy těchto sporů, přičemž poukazuje na některé problematické aspekty současné právní úpravy. Incidenční spory představují zvláštní druh civilního soudního řízení, jehož účelem je řešit otázky klíčové pro celé insolvenční řízení, které nelze vyřešit v rámci tohoto řízení samotného a vyžadují tak samostatnou pozornost. Rozhodnutí v těchto sporech mohou mít zásadní dopady na práva procesních subjektů i třetích stran, což zdůrazňuje jejich význam nejen v insolvenčním kontextu.

Tato práce provádí důkladnou analýzu právní úpravy incidenčních sporů v insolvenčním řízení, s využitím právních předpisů, judikatury, odborné literatury a v neposlední řadě praktických zkušeností autora z pozice asistenta insolvenčního správce se zvláštním povolením.

Práce se zabývá incidenčními spory nejprve obecně – jejich pojmem, charakteristickými rysy, právní úpravou a průběhem soudního řízení o nich. Dále se pak zaměřuje na jednotlivé druhy incidenčních sporů, jak je stanoví insolvenční zákon a další příslušné právní předpisy. Práce okrajově poukazuje i na jiné (nikoliv incidenční) spory, které mohou vzniknout v rámci insolvenčního řízení.

Kritické zhodnocení současné právní úpravy a úvahy autora *de lege ferenda* jsou zahrnuty v rámci jednotlivých kapitol práce pro lepší orientaci čtenáře. Autor přitom zdůrazňuje, že určité aspekty incidenčních sporů v insolvenční zůstávají problematické, a navrhuje, aby zákonodárce při budoucích úpravách tyto problematické aspekty vzal v potaz.

Tato diplomová práce tak poskytuje komplexní pohled na incidenční spory v insolvenčním řízení, přičemž zdůrazňuje nejen jejich význam, ale i potřebu dalších legislativních úprav. Je určena pro čtenáře, kteří chtějí získat hlubší porozumění této problematice, a může tak sloužit jako užitečný zdroj pro její studium.

Klíčová slova: incidenční spory, insolvenční řízení, úpadek

Incidental disputes in insolvency

Abstract, key words

This thesis focuses on the issue of incidental disputes in insolvency proceedings with an emphasis on the different types of such disputes, pointing out some problematic aspects of the current legislation. Incidental dispute is a special type of civil court proceedings, the purpose of which is to resolve issues that are central to the whole insolvency proceedings and cannot be resolved in the insolvency proceedings themselves and thus require separate attention. Decisions in such disputes can have a fundamental impact on the rights of litigants and third parties, which underlines their importance not only in the insolvency context.

This thesis conducts a thorough analysis of the legal regulation of incidental disputes in insolvency proceedings, drawing on legislation, case law, specialist literature and, last but not least, the practical experience of the author as an assistant of an insolvency practitioner with a special authorization.

The thesis first deals with the general concept of incidental disputes, their characteristics, legal regulation and the course of court proceedings concerning them. It then focuses on the different types of incidental disputes as provided for in the Insolvency Act and other relevant legislation. This thesis also refers marginally to other (non-incidental) disputes that may arise in the context of insolvency proceedings.

A critical assessment of the current legislation and the *de lege ferenda* considerations of the author are included within the individual parts of the thesis for the better orientation of the reader. In doing so, the author stresses that certain aspects of the subject of the thesis remain problematic and suggests that the legislator should take these problematic aspects into account in future amendments.

This thesis thus provides a comprehensive view of incidental disputes, highlighting not only their importance but also the need for further legislative amendments. It is intended for readers who wish to gain a deeper understanding of this issue and can thus serve as a useful resource for its study.

Key words: incidental disputes, insolvency proceeding, bankruptcy